

Πάντα τὰ ἔθνη

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ
ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΕΤΟΣ ΛΘ' • ΤΕΥΧΟΣ 154
ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ
ΙΟΥΝΙΟΣ 2020

✠ Θεοφιλέτατοι ἱεροὶ καὶ ἁγιοὶ ἄρχιεπίσκοποι καὶ ἱεροὶ ἱερεῖς

Ἀριθμ. Πρωτ. 75/2020

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Φαναρίου, Γενικὴ Διευθυντὰ τῆς Αποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὴ καὶ περιπόθητε ἀδελφέ καὶ συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Ἀγαθάγγελε, τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορευόμενοι.

Ελάβομεν τὴν ἀπὸ 28 Ἰανουαρίου ἐ.ἐ., διὰ τῆς ὁποίας πληροφορητέ ἡμᾶς ὅτι, ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος ἡ οικονομικὴ ἐνίσχυσις τῆς Αποστολικῆς Διακονίας πρὸς τὰς Ἱεραποστολικὰς Μητροπόλεις τοῦ καθ' ἡμᾶς Παλαιφάτου Πατριαρχείου, διὸ καὶ ἐκφράζομεν θερμὰς εὐχαριστίας οὐ μόνον πρὸς Ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον κύριον Ἱερώνυμον, διὰ τὴν ἐπιδεικνυμένην πάντοτε ἔμπρακτον συμπαράστασιν τῆς ἀγαπητῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πρὸς τὸ ἡμέτερον Πατριαρχεῖον.

Εὐχόμενοι ὅπως, ὁ Κύριος τοῦ ἐλέους εὐλογῇ τὸ τεράστιον φιλανθρωπικὸν ἔργον τῆς Αποστολικῆς Διακονίας καὶ ἐνισχῆ τὴν Ὑμετέραν ἀγαπητὴν Σεβασμιότητα εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν ὑψηλῶν καὶ πολυευθύνων καθηκόντων Αὐτῆς, διατελοῦμεν,

Μετὰ πολλῶν πατρικῶν εὐχῶν καὶ Πατριαρχικῶν εὐλογιῶν.
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός

✠ Ἀθανάσιος Ἐπίσκοπος

Ἐν τῇ Μεγάλῃ Πόλει τῆς Ἀλεξανδρείας
τῇ 26ῃ Ἰουνίου 2020

Ὁ σωτηριολογικός προσανατολισμός τῆς ὀρθόδοξης μαρτυρίας

Τό ἐρώτημα: ποιά εἶναι τό πρωτεύον καί ποιά τό δευτερεύον στοιχείο στό ἔργο διαδόσεως τῆς ὀρθόδοξης μαρτυρίας εἶναι ἓνα ἐρώτημα ἀπό τήν ἀπάντηση τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται ἡ ἐκκλησιαστικότητα ἢ μή τοῦ ἔργου τῆς ὀρθόδοξης μαρτυρίας στόν κόσμο. Πάμπολλες φορές, δυστυχῶς, τά κριτήρια δέν εἶναι ξεκαθαρισμένα, γι' αὐτό ταλαντευόμαστε, πελαγοδρομώντας στήν κυριολεξία, μεταξύ τοῦ πρωτεύοντος καί τοῦ δευτερεύοντος, χάνοντας τόν ὀρθόδοξο προσανατολισμό μας.

Ὁ ἱερός Χρυσόστομος, ὡς ἀκραιφνής ὀδηγός, μᾶς δείχνει τόν ὀρθόδοξο δρόμο, τόν ὁποῖο πρέπει νά ἀκολουθήσει ὁ καθένας πού, κατά τήν ἐντολή τοῦ ἀναστάντος Κυρίου, πορεύεται στόν δύσβατο, ἀλλά καί θεάρεστο σανάμα δρόμο, τῆς ἀποστολικῆς διακονίας.

Ὁ Χρυσόστομος, παρά τό σημαντικώτατο φιλανθρωπικό ἔργο, τό ὁποῖο ἐπιτέλεσε καθ' ὅλη τήν διάρκεια τῆς πρωτοπορειακῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας του¹, ἐν τούτοις ποτέ δέν λησμόνησε ὅτι τό πρωτεύον ἔργο τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ποιμένα δέν εἶναι τό «διακονεῖν τραπεζαίς», ἀλλά ἡ προσκαρτέρησις «τῆ προσευχῆ καί τῆ διακονία τοῦ λόγου» (Πράξ. 6,2-4). Εἶναι λίαν διαφωτιστικός ἐν προκειμένῳ ὁ λόγος του: «Τίποτα δέν εἶναι ἰσάξιο τῆς ψυχῆς· οὔτε ὁ κόσμος ὅλος. Ὡστε καί ἂν δώσεις ἅπειρα χρήματα στούς φτωχοῦς, δέν κάνεις τίποτε

ἰσάξιο αὐτοῦ τοῦ ὁποῖου κάνει κάποιος πού συντελεῖ στήν ἐπιστροφή μιᾶς ψυχῆς... Εἶναι μέν μεγάλη ἀρετή ἡ ἐλεημοσύνη πρὸς τοῦς φτωχοῦς, ἀλλά δέν εἶναι καθόλου τό ἴδιο μέ τό νά

1. Στήν Ἀντιόχεια π.χ. οἱ ἀναξιπαθοῦντες, οἱ ὁποῖοι περιθάλποντο ὑπό τῆς Ἐκκλησίας καθημερινῶς, κατά τήν μαρτυρία τοῦ Χρυσοστόμου (*Εἰς τόν Ματθαῖον*, Ὁμιλία 58^α, PG 58, 630): «... εἰς τόν τῶν τρισχιλίων ἀριθμόν ὁ κατάλογος αὐτῶν ἔφθασεν». Βλ. ἐπίσης τήν μαρτυρία

τοῦ βιογράφου του Παλλαδίου, *Διάλογος*, 1^α, PG 47, 37: «Καί ὁ μέν μακάριος Ἰωάννης οἰκήσας τήν Κουκουσόν ἔτος ἕν, πλείστοις διαθρέψας πένητας τῆς Ἀρμενίας οὐ τοσοῦτον σίτω, ὅσον λόγῳ (ἔφθασε γάρ κατ' ἐκείνο καιροῦ μέγας λιμός τήν χώραν ἐκείνην)».

ἀπαλλάσσει κάποιος τούς ανθρώπους ἀπό τήν πλάνη· διότι ὅποιος κάνει αὐτό μοιάζει μέ τόν Παῦλο καί τόν Πέτρο»².

Ἐξ ἀρχῆς θεωροῦμε σκόπιμο, πρὸς ἀποφυγὴν παρερμηνειῶν, νά διευκρινίσουμε ὅτι τὰ φιλανθρωπικά, κοινωνικά καί πολιτιστικά κίνητρα δέν σχετίζονται ἀπολύτως μέ τόν πρωταρχικό σκοπό καί τὰ κίνητρα τῆς ὀρθόδοξης μαρτυρίας στόν κόσμο, ἀσχέτως ἐάν πολλές φορές μπορεῖ νά προκύπτουν ὡς φυσικό ἐπακόλουθο ἢ ὡς καρπός ἀδελφικῆς προσφορᾶς πρὸς τούς ἀναξιοπαθούντες κατά τήν ἐξάσκησιν τῆς διάδοσής της³. Ὁ κίνδυνος νά χάσει ὁ ἐργαζόμενος στό ἔργο τῆς χριστιανικῆς μαρτυρίας τόν ὀρθόδοξο προσανατολισμό του ἢ νά ἀσχολεῖται «μέ πολλούς προσανατολισμούς», ἢ τό ἐνδιαφέρον του νά στρέφεται «σέ ἀνθρώπινες ἀξίες καί σέ ἀνθρωποκεντρικές προοπτικές καί ἐστιάσεις», καί ὄχι στό «νά βοηθήσει οὐσιαστικά τούς ανθρώπους νά περάσουν ἀπό τήν περιοχὴ τῆς ἀπιστίας, τῆς ὀλιγοπιστίας, τῆς δυσπιστίας ἢ τῆς πλανημένης πίστεως, στήν περιοχὴ τῆς ἀληθινῆς καί ζωτανῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας» εἶναι ἀναμφισβήτητα πάντοτε ὑπαρκτός⁴.

Οἱ δύο ἀμετακίνητοι πυλώνες, ὅπως σαφέστατα διδάσκει στήν Ἁγία Γραφή καί στήν Ἱερά Παράδοση, οἱ ὁποῖοι συνιστοῦν τό σωτηριολογικό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ἡ Λατρεία καί τό Κήρυγμα⁵. Ὁ χώρος τῆς Λατρείας εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν τόπος διάδοσης τῆς ὀρθόδοξης

μαρτυρίας. Καί τό Κήρυγμα, λειτουργικό ἢ μή, εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν τρόπος μεταφορᾶς τοῦ εὐαγγελικοῦ μηνύματος πρὸς τόν λαό τοῦ Θεοῦ. Ἡ λειτουργία τῆς εὐχαριστιακῆς Τραπέζης καί ἡ λειτουργία τοῦ Λόγου, ἀπό τόν ἄμβωνα μέχρι τήν διαπροσωπικὴ διδαχὴ καί νουθεσία διὰ τοῦ λόγου καί τῆς λαλίστατης «σιωπῆς» τῶν ἔργων, καλλιεργοῦν μέ τόν πλέον θεάρεστο τρόπο τόν Ἀμπελώνα τοῦ Κυρίου.

Ἡ προτεραιότητα τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου πρέπει νά δοθεῖ μέ ὅλα τὰ μέσα πού διαθέτουμε στήν Λατρεία καί στήν διακονία τοῦ Λόγου. Τό πρωτεύον εἶναι ἡ διάδοση τοῦ λυτρωτικοῦ μηνύματος τοῦ Χριστοῦ γιὰ τήν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Ἄς μή λησμονοῦμε ὅτι «Ὁ Χριστιανισμός εἶναι πρὶν ἀπ' ὅλα εὐαγγελισμός, ἀναγγελία τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, καί ἐπομένως σωτηρία καί ἀναγέννηση τοῦ λόγου, μετατροπὴ του σ' ἐκεῖνο πού δημιουργήθηκε ἀπό τόν Θεό: σέ λόγο-ζωή, σέ λόγο σάν παρουσία, δῶρο καί “δύναμιν πολλήν”»⁶.

Ὁ ἀποκλειστικός σκοπὸς τῆς διακονίας τῶν Ἀποστόλων ἦταν ἡ Λατρεία καί τό Κήρυγμα. Ὅλα τὰ ἄλλα, ὅσο καλά καί θεάρεστα κι ἂν ἦσαν, τὰ θεωροῦσαν «πάρεργα»⁷. Ἡ ἐμμονὴ τοῦ ἀποστόλου Παύλου στό κύριο ἔργο του φαίνεται πολὺ ἐμφατικά κατά τήν εὐχαριστιακὴ σύναξη στό ὑπερῶο τῆς Τρωάδας, ὅπως ὠραιότατα σχολιάζει ὁ ἱερός Χρυσόστομος: «Πρόσεχε πῶς ὅλα ἦταν γι' αὐτόν (τόν Παῦλο) δευτερεύουσας σημασίας (πάρεργα) μπροστά

2. *Εἰς τὴν Α' πρὸς Κορινθίους, Ὁμιλία γ'*, PG 61, 29 (ΕΠΕ 18, 80).

3. Βλ. Νεκταρίου Χατζημιχάλη (πρώην μητροπολίτου Γάνου καί Χώρας), *Ἁγία Τριάς καί Ἐξωτερικὴ Ἱεραποστολή*, Ἀθήνα: Γραφεῖον Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς, Α.Δ., 1976, 45: «Ἡ Ὄρθόδοξος Ἱεραποστολή δέν ἀποβλέπει κυρίως εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῶν κοινωνικῶν κακῶν, τὴν πρόοδον καί ἄνοδον αὐτοῦ, ἀλλ' εἰς μεταμόρφωσιν τῆς πτωχείας εἰς δοξολογίαν». Βλ. ἐπίσης Ἀναστασίου, ἀρχιεπισκόπου Τιράνων, Σκοπὸς καί κίνητρο τῆς Ἱεραποστολῆς», στό *Ἱεραποστολή σὰ ἴχνη τοῦ Χριστοῦ*, Ἀθήνα: Α.Δ., 2007, 86-87 καί Ἀμβροσίου Ζωγράφου (νῦν Μητροπολίτου Κορέας), «Μορφωτικὴς προϋποθέσεις καί θεωρητικὴς ἐπισημάνσεις γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς

ἱεραποστολῆς», *Σύναξη 78* (2001) 29-30.

4. Βλ. Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου πρώην Ἀμερικῆς Δημητρίου, «Τομὲς στό θέμα Ἱερωσύνη καί Ἱεραποστολή», *Ἀνάτυπο ἀπὸ τὸν χαριστήριον τόμο πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀλβανίας Αναστασίου (Γιαννουλάτου)*, Ἀθήνα: 1997, 5.

5. Γιὰ τὴν Λατρεία καί τό Κήρυγμα κατά τόν ἱερό Χρυσόστομο βλ. προηγούμενα ἄρθρα μας «Ἡ ἱεραποστολικὴ διάσταση τῆς Προσευχῆς» καί «Ἡ ἱεραποστολικὴ διάσταση τοῦ Κηρύγματος».

6. Ἀλεξάνδρου Σμέμαν, *Εὐχαριστία*, Ἀκρίτας, Ἀθήνα 1987, 166.

7. Χρυσόστομος, *Εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων*, 43, PG 60: 303 (ΕΠΕ 16Α, 572): «πάντα πάρεργα ἦν τοῦ κηρύγματος».

στό κήρυγμα. Πεντηκοστή ήταν τότε, και μάλιστα Κυριακή, αυτός όμως παρατείνει την διδασκαλία μέχρι τα μεσάνυχτα· τόσο πολύ ποθούσε την σωτηρία των μαθητών, ώστε ούτε την νύχτα σταματούσε την όμιλία, αλλά τότε πολύ περισσότερο μιλούσε, επειδή υπάρχει ήσυχία. Πρόσεχε πώς και πολλές όμιλίες έκανε και κατά την ώρα του δείπνου»⁸. Τό φιλανθρωπικό έργο οι Απόστολοι τό ανέθεσαν στους έπτά διακόνους, τούς όποιους εξέλεξαν γιά την διακονία αυτή (Πράξ. 6,1-7), γιατί «δέν ήταν δυνατόν και τά δύο (Λατρεία-Κήρυγμα και Φιλανθρωπία) νά γίνουν μέ προσοχή μεγάλη»⁹. Τό ένα θά λειτουργούσε σέ βάρος του άλλου. Γιατί «έτσι είχαν διδαχθεί από τόν Μωυσή, νά μή άσχολούνται οι ίδιοι μέ όλα»¹⁰. Γι' αυτό λένε: «έμείς θά αφιερωθούμε άποκλειστικά στην προσευχή και στό έργο του κηρύγματος» (Πράξ. 6,4). «Διότι έτσι έπρεπε, και όχι άπλώς ως έτυχε, αλλά θά άφοσιωθούμε άποκλειστικά μέ τό κήρυγμα»¹¹. Σχολιάζοντας ό Χρυσόστομος την προσευχή πού έκαναν οι Απόστολοι πριν έπιθέσουν τά χέρια τους στις κεφαλές των έπτά διακόνων (Πράξ. 6,6) γράφει: «Δέν γίνονταν στην τύχη οι προσευχές, αλλά γίνονταν μέ πολλή προσοχή· και αυτό όπως και τό κήρυγμα έτσι έτελείτο· διότι τά περισσότερα μέ τίς προσευχές τά κατόρθωναν. Και έτσι ρυθμιζονταν τά πνευματικά, έτσι στέλλονταν στις περιοδείες, έτσι παρέδωσαν οι Απόστολοι τό κήρυγμα της πίστewος»¹².

Η ένασχόληση του Παύλου μέ την «λογία» υπέρ των φτωχών (Β' Κορ. 9,1-7 και Α' Κορ. 16,1-4) δέν έρχεται σέ αντίθεση μέ την στάση των Αποστόλων έναντι της «διακονίας των τραπεζών». Όπως στην περίπτωση του βαπτί-

σματος, ενώ είχε σταλεί από τόν Χριστό νά κηρύσσει και όχι νά βαπτίζει (Α' Κορ. 1,17), εν τούτοις βάπτισε μερικούς, έτσι και στην περίπτωση της φιλανθρωπίας ενεργεί όχι από αντίδραση προς τούς Αποστόλους, αλλά από υπερβάλλοντα ζήλο, μάς εξηγεί ό ιερός Χρυσόστομος: «Δέν έβάπτιζε, λοιπόν, έναντιούμενος σ' εκείνον πού τόν έστειλε, αλλά όπως ακριβώς στην περίπτωση των χηρών, ενώ οι απόστολοι είπαν δέν είναι θεάρεστο νά έγκαταλείψουμε τό κήρυγμα του λόγου του Θεού και νά άσχολούμαστε μέ διανομές τροφίμων (Πράξ. 6,2), εργάστηκε χειρωνακτικώς όχι από αντίθεση προς εκείνους, αλλά ενεργών από υπερβάλλοντα ζήλο, έτσι και στην περίπτωση αυτή»¹³.

Οι Απόστολοι δέν διανοούνται νά έγκαταλείψουν τό πρωτεύον έργο της αποστολής τους, όχι μόνον χάριν της φιλανθρωπίας και άλλων κοινωνικών έργων, αλλά ούτε καν γιά τό βάπτισμα. Τό σημείο αυτό προκαλεί ίσως άπορίες, επειδή οι περισσότεροι έχουν συνδυάσει τό έργο του ιεραποστόλου μέ τό έργο του «βαπτιστού». Οι άπορίες όμως γύρω από τό θέμα αυτό λύνονται μέ την βοήθεια της βιβλικής και πατερικής παράδοσης.

Κλασικό παράδειγμα άποτελεί ή περίπτωση του Παύλου, ό όποιος άφου εύχαριστεί τόν Θεό, γιατί έκτός από τόν Κρίσπο, τόν Γάιο και την οικογένεια Στεφανά δέν βάπτισε κανέναν άλλο, εν συνεχεία καταλήγοντας μάς δίνει και την εξήγηση της τακτικής του αυτής: «Η αποστολή πού μου όρισε ό Χριστός δέν ήταν νά βαπτίζω, αλλά νά κηρύττω τό εύαγγέλιο» (Α' Κορ. 1,17). Συνεπώς ή τακτική του αυτή δέν ήταν άποτέλεσμα κάποιας ιδιορρυθμίας, αλλά έντολή του Θεού. Τό ότι δέ τό έργο του «βα-

8. Χρυσόστομος, *Είς τάς Πράξεις των Αποστόλων*, 43, PG 60: 303 (ΕΠΕ 16Α, 572). Πρβλ. Γρηγορίου Νύσσης, *Είς τάς έπιγραφάς των Ψαλμών*, κεφ. 11, PG 44, 490: «Τούτω τοίνυν τῷ καθηγητῇ των ψυχῶν ἡμῶν καί διδασκάλῳ πάρεργα δοκεῖ, σπουδῆ δέ τό περισώσασθαι τούς ἐν τῇ ματαιότητι τῆς ζωῆς πλανωμένους καί πρὸς τήν ἀληθῆ ζωήν ἐφελκύσασθαι».

9. Χρυσόστομος, *Είς τάς Πράξεις των Αποστόλων*, 14, PG 60: 115 (ΕΠΕ 15, 402).

10. Χρυσόστομος, *Είς τάς Πράξεις των Αποστόλων*, 14, PG 60: 116 (ΕΠΕ 15, 406).

11. Χρυσόστομος, *Είς τάς Πράξεις των Αποστόλων*, 14, PG 60: 116 (ΕΠΕ 15, 404).

12. Χρυσόστομος, *Είς τάς Πράξεις των Αποστόλων*, 14, PG 60: 116 (ΕΠΕ 15, 406).

13. Χρυσόστομος, *Είς τήν Α' πρὸς Κορινθίους*, 3, PG 61,26 (ΕΠΕ 18, 68-9).

πνίζευν» δέν ήταν έργο τών Άποστολών φαίνε-
ται καί από τήν συμπεριφορά του Πέτρου στό
Πράξ. 10,48, ό όποίος αναθέτει στους μαθητές
του τό βάπτισμα τών άλλων. Άλλά καί από τήν
μαρτυρία του Ίωάννου (4,2) ό «Ίησους ούκ
έβάπτιζεν, άλλ' οί μαθηταί αύτου»¹⁴. Τό ύπέρο-
χο σχόλιο του Χρυσοστόμου στό Α΄ Κορ. 1,14-
17 δέν αφήνει κανενός είδους περιθώριο γιά
άμφιβολίες σχετικώς μέ τήν προτεραιότητα
του κηρύγματος έναντι του βαπτίσματος.
Λόγω δέ τής σπουδαιότητός του άς μάς έπι-
τραπει νά τό παραθέσουμε σέ μετάφραση, σχε-
δόν αυτούσιο, δίχως περαιτέρω σχολιασμό:

*«Μεγάλη ύπόθεση τό βάπτισμα ενός έθνι-
κού· του δίνει, όμως, σπουδαιότητα όχι ό βα-
πτιζων, άλλ' εκείνος πού φέρνει τόν έθνικό
στόν Χριστό. Τό βάπτισμα βεβαίως άπαιτεί
άνθρώπινο κόπο, πολύ μικρότερο όμως από τό
έργο του εύαγγελισμού. Τό έπαναλαμβάνω-
σπουδαία ύπόθεση τό βάπτισμα, καί χωρίς
αυτό είναι άνέφικτη ή μετοχή στην βασιλεία
του Θεου, αλλά τό έργο αυτό μπορεί νά τό
ανάλαβει καί άντρας πού δέν είναι καί πολύ
γενναίος, ένω αντίθετα τό κήρυγμα του εύα-
γγελίου χρειάζεται κουράγιο άνεξάντλητο...
ύπερβολικό μόχθο καί σιδερένια ψυχή...
Ένας-δύο είναι σέ θέση νά κηρύττουν τό
εύαγγέλιο, ένω ή βάπτιση είναι κάτι πού μπορεί
νά κάνει καθένας πού έχει τήν ίερωσύνη. Τό νά
πάρει δηλαδή κανείς ένα κατηχούμενο πού
έχει ήδη πεισθει στό τής πίστεως καί νά τόν
βαπτίσει είναι έργο πού ό καθένας μπορεί νά
τό κάνει... Όταν όμως πρέπει νά κατηχήσει κα-
νείς άπίστους, χρειάζεται πολύς κόπος καί πολ-
λή σοφία· τότε μάλιστα διέτρεχε κανείς καί
κίνδυνο. Στο βάπτισμα τά δύσκολα έχουν*

*προηγηθεί όλα, καί είναι έτοιμος αυτός πού
προσέρχεται στό μυστήριο· έτσι, δέν είναι τί-
ποτε σπουδαίο νά βαπτίσεις έναν πού είναι
έτοιμος· ή δυσκολία έγκειται στό νά του μετα-
βάλλεις τήν διάθεση, νά αλλάξεις τις πεποιθή-
σεις του, νά ανατρέψεις μέσα του τήν πλάνη,
νά φυτέψεις στην ψυχή του τήν αλήθεια»¹⁵.*

Πολύτιμη μαρτυρία σχετικώς μέ τήν πρακτι-
κή τής Έκκλησίας κατά τήν έποχή του Χρυσο-
στόμου αναφορικώς μέ τό θέμα τής αναθέσε-
ως του διδακτικού έργου στους «σοφωτέ-
ρους», ένω τό έργο του βαπτίσματος στους
«άφελεστέρους» έκ τών πρεσβυτέρων είναι ή
έξης αναφορά του: «Έπειδή καί τώρα τό έργο
του βαπτίσματος τό αναθέτουμε στους άπλοϊ-
κώτερους έκ τών πρεσβυτέρων, τό έργο όμως
τής διδασκαλίας στους περισσότερο μορφωμέ-
νους, γιατί εκεί ύπάρχει ό κόπος καί ό ιδρώτας·
γι' αυτό ό Παύλος λέει: «Οί πρεσβύτεροι πού
είναι καλοί προϊστάμενοι νά άνταμείβονται δι-
πλά, προπαντός αυτοί πού κοπιάζουν στό κή-
ρυγμα καί στη διδασκαλία» (Α΄ Τιμ. 5,17)¹⁶.

Άπό τήν παράδοση τής άρχαίας Έκκλησίας
μαθαίνουμε ότι τό κήρυγμα ήταν «λειτουργία»
καί «ιεουργία». Οί διάκονοι τής Έκκλησίας
δέν «λειτουργούσαν» μόνον όταν ήσαν ένώ-
πιον τής Άγίας Τραπέζης κατά τήν «λειτουργία
του μυστηρίου», αλλά καί όταν άνέβαιναν στόν
Άμβωνα κατά τήν ώρα τής «λειτουργίας του
λόγου»¹⁷. Ήσαν μυσταγωγοί του εύχαριστη-
ριακού Άρτου καί του Λόγου, τρέφοντας καί
μέ τά δύο αυτά πολύτιμα στοιχεία πνευματικώς
τους πιστούς¹⁸.

Ό Παύλος λέει χαρακτηριστικά ότι «μου
έμπιστεύτηκε ό Θεός τό χάρισμα νά κηρύττω
τόν Ίησου Χριστό στους έθνικούς. Όταν κη-

14. Γιά τήν φαινομενική αντίφαση του Ίω. 4,2 μέ τό
προηγούμενο χωρίο Ίω. 3:22 βλ. Χρυσοστόμου, *Είς τό
κατά Ίωάννην*, 22 PG 59, 167: «Καίτοι προίών φησιν ό
Εύαγγελιστής, ότι Ίησους ούκ έβάπτιζεν, άλλ' οί μαθηταί
αύτου, όθεν δήλον, ότι καί ένταύθα τούτο λέγει, ότι
αυτοί έβάπτιζον μόνον».

15. Χρυσοστόμου, *Είς τήν Α΄ προς Κορινθίους*, 3, PG61,
25-26 (ΕΠΕ 18, 66-68).

16. Χρυσοστόμου, *Είς τήν Α΄ προς Κορινθίους*, 3, PG
61, 25-26 (ΕΠΕ 18, 70).

17. Πρβλ. Διονυσίου Λ. Ψαριανου, Μητροπολίτου Σερ-
βίων καί Κοζάνης, *Η Θεία Λειτουργία*, Άποστολική Διακο-
νία, Αθήναι: 1996, 209.

18. Βλ. Κλήμεντος Άλεξανδρείας, *Παιδαγωγός* 2,2 PG
8, 409: «ή δέ άμφοίν αύθις κράσις ποτου τε καί λόγου
εύχαριστία κέκληται».

ρύττω τό εὐαγγέλιο, ἐνεργῶ ὡς ἱερέας τοῦ Θεοῦ, γιά νά γίνουν ὅλοι αὐτοί οἱ λαοί προσφορά εὐπρόσδεκτη ἀπό τόν Θεό, ἀγιασμένη ἀπό τό Ἅγιον Πνεῦμα» (Ρωμ. 15,16). Καί ὁ Χρυσόστομος, σχολιάζοντας τό προαναφερθέν χωρίο, τοποθετεῖ στό στόμα τοῦ Παύλου τά ἐξῆς χαρακτηριστικά λόγια: «δέν λέει ἀπλῶς λατρεία,... ἀλλά λειτουργία καί ἱεουργία. Γιατί αὐτή εἶναι ἡ ἱερωσύνη μου, τό νά κηρύττω καί νά καταγγέλω τό κήρυγμα· αὐτή τήν θυσία προσφέρω... Γιατί τό μαχαίρι μου εἶναι τό εὐαγγέλιο, δηλαδή ὁ λόγος τοῦ κηρύγματος»¹⁹. Ἀπόδειξη δέ τῆς ἀνωτερότητος τοῦ ἀποστολικοῦ διακονήματος ἔναντι τῶν ἄλλων λειτουργημάτων τῆς Ἐκκλησίας εἶναι καί ἡ πρώτη θέση ἱεραρχικά, τήν ὁποία κατέχει τό λειτουργήμα τοῦ ἀποστόλου καί στούς δύο σχετικούς καταλόγους τῆς Κ. Διαθήκης (Α΄ Κορ. 12,28 καί Ἐφ. 4,11), ἐπειδή, κατά τόν Χρυσόστομο, οἱ Ἀπόστολοι «εἶχαν στούς ἑαυτούς τους ὅλα τά χαρίσματα»²⁰.

Ἀπό τά προαναφερθέντα, θεωροῦμε ὅτι ἔγινε κατανοητή ἡ προτεραιότητα τῆς Λατρείας καί τοῦ Κηρύγματος ἔναντι τῆς προσπάθειας ἐπιλύσεως τῶν ὑλικῶν καί κοινωνικῶν προβλημάτων τῶν ἀνθρώπων. Ἀσφαλῶς κατά τήν ἐξάσκηση τῆς διακονίας του ὁ ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου θά κληθεῖ νά θεραπεύσει καί πολλές ὑλικές ἀνάγκες τῶν συνανθρώπων του. Καί θά τό κάνει αὐτό ὀρμώμενος ἀπό εἰλικρινή ἀγάπη πρὸς τόν πάσχοντα καί ἀναγκεμένο ἀδελφό του, ἀλλά ποτέ παρακινούμενος ἀπό ἄλλου εἴδους σκοπιμότητας.

Τό παράδειγμα τῆς Ἐκκλησίας κατά τήν βυζαντινὴ περίοδο, γι' αὐτό τό θέμα, εἶναι ἄκρως διδακτικό. Ἡ φιλανθρωπία καί ἡ κοινωνική πρόνοια τῆς Ἐκκλησίας μέ τά τόσα νοσοκομεῖα καί ἄλλα φιλανθρωπικά ἰδρύματα²¹ δέν εἶχαν παραγανδιστικούς, ἀλλά ἀνθρωπιστικούς σκο-

πούς. Ἀπό τήν πράξη τῶν βυζαντινῶν προγόνων μας διδασκόμαστε ὅτι τό ἀποκλειστικό κίνητρο τοῦ φιλανθρωπικοῦ ἔργου, κατά μίμηση τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, πρέπει νά εἶναι μόνον ἡ ἀγάπη, γιατί κανένας σκοπός δέν ἀγιάζει τά μέσα. Ἡ φιλανθρωπία σέ καμμιά περίπτωση δέν πρέπει νά χρησιμοποιεῖται σάν «δῶλωμα» πρὸς ἄγραν πιστῶν. Θά πρέπει δέ νά μὴ διαφεύγει τῆς προσοχῆς μας ὅτι ἐνῶ ἡ φιλανθρωπία εἶναι δυνατόν νά γίνει ἀφορμὴ λυτρωτικῆς «συνάντησης» τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό, εἶναι ἐπίσης δυνατόν νά γίνει καί ἀφορμὴ ἐκμετάλλευσης τοῦ ἱεραποστόλου ἐκ μέρους τῶν γηγενῶν. Ἔχει παρατηρηθεῖ σέ χώρες μέ χαμηλό, κυρίως, βιοτικό ἐπίπεδο, νά προσέρχονται ὀρισμένοι στό βάπτισμα ὄχι ἀπό εἰλικρινή πίστη πρὸς τόν Χριστό, ἀλλά παρακινούμενοι ἀπό ὑλικά συμφέροντα.

Ἐάν, ὅμως, ἡ διακονία τῶν τραπεζῶν παρακλύει τήν προσευχή καί τήν διακονία τοῦ λόγου καί δέν ληφθοῦν ἄμεσα μέτρα, ὁ κίνδυνος νά καταλήξει τό ἔργο τῆς χριστιανικῆς μαρτυρίας σέ στεῖρο ἀκτιβισμό εἶναι ἄμεσος. Ἡ φροντίδα τῶν φτωχῶν καί τῶν ἀπόρων καί ἡ θεραπεία τῶν ποικίλων κοινωνικῶν ἀναγκῶν τοῦ ποιμνίου, ἀσφαλῶς, ποτέ δέν παραθεωρεῖται σέ μιά ὀργανωμένη ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα. Ἀλλά ὁ ὑπεύθυνος ποιμένας δέν πρέπει νά ἀναλάβει ὁ ἴδιος τό ἔργο αὐτό ἀλλά νά τό ἀναθέσει σέ συνεργάτες του, κατά τό παράδειγμα τῶν Ἀποστόλων, ὥστε νά μὴν ἀτονήσει ἡ πρωτεύουσα ἀποστολή του, πού εἶναι ἡ γέννηση τοῦ Χριστοῦ, διὰ τῆς πίστεως, στίς καρδιές τους.

Ἄς προσθέσουμε στό σημεῖο αὐτό ὅτι τό νά προσπαθεῖ ὁ διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου νά λύσει ὅλα τά κοινωνικά προβλήματα τῆς κοινωνίας στήν ὁποία ζεῖ, αὐτό εἶναι ὄχι μόνον οὐτοπικό, ἀλλά καί μεγάλη πλάνη. Ὁ Υἱὸς καί Λόγος

19. Χρυσόστομος, *Εἰς τήν πρὸς Ρωμαίους*, PG 60, 655 (ΕΠΕ 17, 644).

20. Χρυσόστομος, *Εἰς τήν Α΄ πρὸς Κορινθίους*, PG 61, 265 (ΕΠΕ 18Α, 332) Βλ. τοῦ ἰδίου καί *Εἰς τήν πρὸς Ἐφεσίους*, PG 62, 82 (ΕΠΕ 20, 696).

21. Βλ. π.χ. πρεσβ. Δημητρίου Ἰω. Κωνσταντέλου, *Βυζαντινὴ φιλανθρωπία καί κοινωνικὴ πρόνοια*, μτφ. Ἀθανασίας Κοντογιαννακοπούλου, Θεσσαλονίκη, Ἐκδόσεις Βάνιας, 1990.

του Θεού δέν σαρκώθηκε για να λύσει τό, λεγόμενο, κοινωνικό πρόβλημα, αλλά για να «λύση» τά έργα του διαβόλου, να καταλύσει τήν άμαρτία, πού προκαλεί τό κοινωνικό πρόβλημα. «Γι' αυτόν τόν λόγο ό Υιός του Θεού ήρθε στον κόσμο: Για να καταστρέψει τά έργα του διαβόλου» (Α΄ Ίω. 3,8). Έάν πιστέψουμε ότι ό σκοπός τής ένανθρώπισης του Χριστού ήταν ή λύση του κοινωνικού προβλήματος, τότε πρέπει να παραδεχθούμε ότι δέν εκπλήρωσε τόν σκοπό Του. "Ότι ... απέτυχε! Γιατί όλα όσα συνιστούν τό κοινωνικό πρόβλημα ύφίστανται, ως γνωστόν, μέ τόν ένα ή τόν άλλο τρόπο και μετά Χριστόν. Ό Χριστός δέν άσχολήθηκε μέ τά πράγματα, αλλά μέ τά πρόσωπα· μέ τόν κάθε άνθρωπο προσωπικά· για να τόν επαναφέρει στο πρωτόκτιστον κάλλος του· για να τόν πάρει από τήν χαμοζωή και να ζήσει μαζί Του αιώνια τήν Χριστοζωή στην έπουράνια Βασιλεία Του. Ό Κύριος, είτε συγχωρούσε άμαρτίες ή θεράπευε ψυχικές και σωματικές ασθένειες, είτε έπούλωνε κοινωνικές πληγές ή επενέβαινε για τήν άποκατάσταση του διαταραγμένου φυσικού περιβάλλοντος, ανταποκρινόμενος στις πνευματικές και υλικές ανάγκες τής διφυούς φύσεως των ανθρώπων, ένα ήταν τό πρωτεΐον: ή πραγμάτωση του σχεδίου τής θείας Οικονομίας για τήν σωτηρία του μεταπτωτικού ανθρώπου στην Έκκλησία Του και διά τής Έκκλησίας Του. Μ' άλλα λόγια ό έσχατολογικός σκοπός του άπολυτρωτικού έργου του Θεάνθρώπου, πού είναι ή έπιστροφή των πάντων στον Θεό, «... για να βασιλεύσει ό Θεός πλήρως πάνω σε όλα» (Α΄ Κορ. 15,28).

Τήν ίδια ιεραποστολική μέθοδο, κατά μίμηση του Διδασκάλου τους, ακολούθησαν και οι άγιοι Απόστολοι. Η παροχή υλικής βοήθειας προς τούς συνανθρώπους τους έγινε στα πλαίσια του σωτηριολογικού έργου του Χριστού κι όχι άποσπασματικώς για τήν κάλυψη των σωματικών τους αναγκών και μόνον. "Ας μή λησμονούμε ότι ή ούσιαστική «παράκληση» του

άνθρώπου δέν γίνεται από τό υλικό ψωμί, αλλά από τό πνευματικό, πού είναι «οικοδομή και παράκλησις» (Α΄ Κορ. 14,3). «Όποιοι στ' αλήθεια αγαπούν τόν άνθρωπο, πρώτα απ' όλα τόν τρέφουν μέ τόν ούράνιο άρτο, του κηρύττουν τήν αλήθεια του Θεού, τόν διδάσκουν τόν λόγο τής ζωής. "Υστερα έρχεται και τό ψωμί πού στηρίζει τό σώμα· πρώτα ό ούράνιος άρτος κι ύστερα ό άρτος ό έπιούσιος»²².

Τό συμπέρασμα πού προκύπτει άβίαστα, νομίζουμε, από τά προαναφερθέντα είναι ότι τό ιεραποστολικό έργο πού δέν έχει ως κέντρο του τήν Λατρεία προς τόν Θεό και τό Κήρυγμα του θείου Λόγου δέν μπορεί να θεωρηθεί ως άποστολικό και, συνεπώς, όρθόδοξο. Ό εργαζόμενος στο έργο διαδόσεως τής όρθόδοξης μαρτυρίας, κληρικός ή λαϊκός, από τήν συμμετοχή του στην Λατρεία του Θεού και τήν άφοσίωσή του στην μελέτη των Γραφών θά άντλεί δύναμη για τήν εξάσκηση τής διακονίας του προς τούς κατηχουμένους και τούς νεοφωτίστους. Επίσης οι «νέοι μαθητές», οι νεοφώτιστοι, στην Λατρεία και στο Κήρυγμα θά βρίσκουν τόν «άρτον τόν ζώντα τόν εκ του ούρανού καταβάντα» (πρβλ. Ίω. 6,51), για να τρέφονται πνευματικά και να στηρίζονται στην νέα τους πίστη. Η έκκλησιαστικοποίηση τής ζωής διδασκάλων και διδασκομένων δέν μπορεί να γίνει έξω από τόν τόπο και τόν τρόπο τής Όρθόδοξης Λατρείας. Έάν δίνουμε προτεραιότητα όχι σ' αυτούς τούς δύο θεμελιώδεις πυλώνες τής έκκλησιαστικής ζωής, αλλά σε άλλα δευτερευούσης σημασίας έργα, πώς θά έμπνεύσουμε τό όρθόδοξο φρόνημα στους προσερχομένους στην Όρθόδοξη Έκκλησία; Πώς θά πεισθούν ότι οι κατά Χριστόν παιδαγωγοί τους έμπιστεύονται άπόλυτα τό έργο διαδόσεως τής όρθόδοξης μαρτυρίας στα χέρια του Θεού και όχι στα δικά τους κατορθώματα;

† Ό Κορέας Άμβρόσιος

22. Διονυσίου Ψαριανού, Μητροπολίτου Σερβίων και Κοζάνης, *Οικοδομή και Παράκλησις*, 1970, 195.

Καθημερινά επισκέπτομαι τόν χώρο πού στεγάζουμε τούς δόκιμους μοναχούς τής Μητροπόλεώς μας. Αύτή τή στιγμή σέ δύο δωμάτια μένουν πέντε παιδιά. Τά υπόλοιπα ἕξι δέν ἔχουμε τή δυνατότητα νά τά στεγάσουμε, ἐφόσον ὁ χώρος δέν ἐπαρκεῖ.

Ἐπάνω σέ ἕναν λόφο ἐπιθυμοῦμε καί προσευχομαστε νά μᾶς ἀξιώσει ὁ καλός Θεός, νά οικοδομήσουμε τό πρῶτο μας Μοναστήρι, νά ἀναπαύονται οἱ ψυχές τῶν νέων ἀνθρώπων καί νά ἀφιερώνονται στή δοξολογία τοῦ Ὁνόματος τοῦ Ἁγίου Τριαδικοῦ Θεοῦ.

Ξεκινοῦμε ἀπό μηδενική βάση καί παρακαλοῦμε τόν Θεό, αὐτό τό ὄρος νά ἀναδειχθεῖ σέ περιβόλι τής Παναγίας, ὅπου οἱ νέοι Κογκολέζοι θά προσεύχονται ἀδιαλείπτως στόν Χριστό γιά τή σωτηρία τῶν συμπατριωτῶν τους καί ὄχι μόνο. Μακάρι νά στείλει ὁ Θεός ἀνθρώπους ἀπό τήν Ἑλλάδα καί ἄλλου κοντά μας, ὥστε νά μᾶς ἐνισχύσουν στήν ἀνοικοδόμηση τής Μονῆς.

Σήμερα ἐπισκέφθηκα ξανά τίς ταπεινές ἐγκαταστάσεις – ὄλο κι ὄλο ἕνα μικρό σπιτάκι – στό χώρο ὅπου θέλουμε νά οικοδομήσουμε τό Μοναστήρι. Οἱ νέοι μας μέ τά χέρια τους εὐτρεπίζουν τόν τόπο καί φτιάχνουν ὄμορφους κήπους. Τούς καμάρωσα καί χάρηκα πολύ! Συνομιλήσαμε καί μεταξύ ἄλλων τούς εἶπα: «Ἴδου ἐγώ καί τά παιδιά, ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός. Ἀποφάσισα νά μήν ἀκολουθήσω τόν ἕγγαμο βίο καί ἔτσι δέν ἀπέκτησα σαρκικά τέκνα. Ὁ Κύριος, ὅμως, μοῦ χάρισε ὄλους ἐσᾶς, πού εἶστε πνευματικά μου παιδιά. Αὐτό μοῦ δίνει χαρά καί μέ παρηγορεῖ, ὥστε νά μήν μέ κάμπτει καμία δοκιμασία καί δυσκολία ἐδῶ στήν Ἱεραποστολή».

Ἄς εὐχηθοῦμε ὄλοι αὐτοί οἱ νέοι, πού ἐπέλεξαν τόν δύσκολο μοναχικό βίο νά στερεώνονται ὄλο καί περισσότερο στόν δρόμο τής ὀλοκληρωτικῆς ἀφιέρωσης στόν Χριστό καί τήν Ἐκκλησία τους καί ἡ μαρτυρία τους νά φωτίζει καί νά καθοδηγεῖ καί τούς ἄλλους ἀνθρώπους σ' αὐτή τήν ἐσχατία τοῦ κόσμου. Ἀμήν!

† Ὁ Κανάγκας Θεοδόσιος

«Ποθοῦντες
τόν βίον
τῆς ἀσκήσεως»...

Με τήν εὐχή τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου μας κ. Φωτίου, ἀλλά καί μέ τίς προσευχές σας πού μᾶς ἀγκαλιάζουν καθημερινά, γράφουμε λίγα λόγια ἀπό τήν Ὁρθόδοξη Ἱεραποστολή ἐδῶ στό Μαλάουι, προκειμένου νά μοιραστοῦμε μαζί σας, χαρές καί λύπες πού γεμίζουν τήν ψυχή μας καθημερινά.

Καί οἱ χαρές παραμένουν γιατί ἔχουν τήν εὐλογία καί τήν σφραγίδα τοῦ Θεοῦ. Ὅτι καλό γίνεται ἐδῶ, γίνεται γιατί ὁ Θεός τό θέλει καί τό ἐνεργεῖ καί ἐμεῖς ὡς ἀνάξια μέσα τῆς χάριτός Του, ἀξιοποιοῦμε αὐτή τή δυνατότητα, ὥστε νά ὠφεληθοῦνε οἱ ἀθάνατες ψυχές τῶν ἀδελφῶν μας γιά τίς ὁποῖες Ἐκεῖνος σταυρώθηκε καί ἀναστήθηκε.

Οἱ λύπες καί οἱ στεναγμοί, πού ἀναμφίβολα πάντα θά ὑπάρχουν, οἱ κάθε εἴδους παγίδες τοῦ πονηροῦ καί ὁ πόλεμος πού ἀσκεῖ μέ κάθε τρόπο καί μέσον, ὥστε νά φέρει ἐμπόδια στή σωτηρία τῶν ψυχῶν, αὐτόματα ἐξαφανίζονται μέσα ἀπό τίς καρδιές μας, μέ τό πού παρέρχεται κάθε πειρασμός. Ὅσο διαρκεῖ ὁ πειρασμός, ἔχουμε μάθει νά ἐντείνουμε τήν προσπάθεια, νά προσευχοῦμαστε καί νά μὴν λυγίζουμε, νά ἐμπιστευόμαστε βαθειά τόν γλυκύτατο Ἰησοῦ καί τήν μεσίτρια Παναγία Μητέρα Του καί τό θαῦμα γίνεται πάντα.

Ξέρουμε ὅτι χάρη στίς προσευχές ὄλων ὑμῶν, πού ἀγαπάτε καί συντρέχεται τήν Ἱεραποστολή καί χάρη στίς θυσίες σας, ἐλκύεται ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ. Αὐτή εἶναι ἡ μεγαλύτερη προσφορά, κάθε φορά πού προσεύχεσθε θυσιαστικά καί ἔμπονα γιά ἐμᾶς ἐδῶ στήν Ἀφρική, ἀνοίγει ὁ οὐρανός καί στέλνει βροχή τίς εὐλογίες Του.

Ζητᾶμε νά συνεχίσετε νά προσεύχεστε, διότι ἔχουμε τεράστιο ὄφελος ἀπό αὐτό. Ὅλοι ξέρουμε, ἄλλωστε, ὅτι ἡ Ἱεραποστολή, δέν εἶναι ὑπόθεση ἑνός ἢ λίγων ἀνθρώπων ἀλλά εἶναι ὑπόθεση ὄλων τῶν πιστῶν βαπτισμένων μελῶν τῆς Ἀγίας μας Ἐκκλησίας. Αὐτή εἶναι ἡ ἐντολή τοῦ Θεοῦ. Ἀπό ὅποια θέ-

Οἱ πονεμένοι τοῦ Μαλάουι καί ἡ ἀξία τῆς ἀγάπης καί τῆς προσευχῆς

ση ἔχει ὁ καθένας μας νά νοιάζεται ὄχι μόνο γιά τήν προσωπική του σωτηρία, ἀλλά καί γιά τῶν ἄλλων.

Νά ἐνδιαφέρεται γιά τούς πάσχοντες, τούς φυλακισμένους, τούς πονεμένους καί τούς πεινασμένους. Νά νοιάζεται γιά τίς χῆρες καί τά ὄρφανά, γι' αὐτές τίς κατηγορίες ἀνθρώπων, πού ὑπάρχει μέσα στήν ζωή τους πόνος πολύς καί δυστυχία. Ἔτσι καί ἡ Ἱεραποστολή προσπαθεῖ ὅλα αὐτά τά χρόνια νά ὠφελήσει τούς Ἀφρικανούς ἀδελφούς μας καί στόν πνευματικό τομέα, ἀλλά καί στόν φιλανθρωπικό. Κατηχήσεις, ὁμαδικές βαπτίσεις, διδασκαλία, σεμινάρια, Ὁρθόδοξα ἔντυπα, ὅλα αὐτά γίνονται γιά νά καρποφορήσει ἡ Ὁρθοδοξία στίς ψυχές τῶν ντόπιων τοῦ Μαλάουι.

Στά πλαίσια τοῦ ὅλου ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου εἶναι καί ἡ ποιμαντική καί φιλανθρωπική διακονία. Στά πλαίσια αὐτῆς ἐντάσσονται καί οἱ ἐπισκέψεις στίς φυλακές. Ἐκεῖ οἱ κρατούμενοι, πράγματι, ζοῦν ἕνα δρᾶμα μὴ ἔχοντας νά φᾶνε ἀκόμα καί τό συνηθισμένο καλαμποκάλευρο, μὴ ἔχοντας οὔτε ἕνα ἀπλό κρεβάτι ἢ ἔστω μία σανίδα νά κοιμηθοῦν, μὴ

έχοντας ούτε κελί, μιά πού αναγκάζονται συχνά νά κοιμούνται στό χώμα καί μέσα στίς λάσπες. Ἄν ἐξοικονομήσουν ἕνα κομμάτι ψάθα ἢ χαρτόκουτα, θεωρούνται πολύ τυχεροί, ὥστε τουλάχιστον νά γλιτώσουν τήν ὑγρασία καί νά μπορέσουν ἔστω καί γιά λίγες ὥρες νά κλείσουν τά μάτια τους καί νά ξεκουραστούν.

Ἦταν τούς ἐπισκεπτόμαστε γιά νά τούς δώσουμε λίγα αὐγά ἢ λίγο καλαμπόκι, ποτέ δέν ἀσχολούμαστε μέ τό ἀδίκημα πού ἔκαναν ἢ γιά ποίό λόγο βρίσκονται στήν φυλακή. Εἶναι συνάνθρωποί μας καί εἰκόνες τοῦ Θεοῦ. Εἶναι πληγωμένοι συνάνθρωποί μας, στήν ψυχή καί στό σῶμα.

Πολλές γυναῖκες βρίσκονται γιά πολλά χρόνια στήν φυλακή, ἀκόμα καί ἰσόβια γιά κάποιο βαρῦ ἀδίκημα τό ὁποῖο διέπραξαν καί μαζί τους ἔχουν καί τά ἀνήλικα παιδιά τους, πού μεγαλώνουν μέσα στή φυλακή, γιατί δέν ἔχουν κάποιον συγγενή νά τά ἀφήσουν. Καί κάθε φορά πού δίνουμε ἕνα παιχνίδι σέ αὐτά τά παιδιά, λάμπουν τά μάτια τους, χαίρονται

καί παίζουν ἀνέμελα, γιατί μέσα στήν ἀθώτητα τους θεωροῦν ὅτι ἡ φυλακή εἶναι κάτι τό φυσιολογικό, χωρίς νά ἔχουν εἰκόνα τοῦ κόσμου ἔξω ἀπό αὐτήν.

Καί οἱ ἐνήλικες φυλακισμένοι, ἄντρες καί γυναῖκες, πολλοί ἀπό αὐτούς εἶναι μετανιωμένοι, ἔχουν συστολή καί μᾶς σέβονται γιατί βλέπουν καί νοιώθουν τήν ἀγάπη μας καί γιατί ἀκοῦνε λόγια Χριστοῦ, λόγια παρηγορίας. Ἡ ἀνάγκη τους μεγάλη. Ὁ πόνος τους συχνά ἀβάσταχτος. Πῶς μπορούμε νά τούς γυρίσουμε τήν πλάτη; Ὁ Χριστός τούς δέχεται ὅλους, σταυρώθηκε γιά ὅλους.

Ἕνας ἄλλος τομέας ποιμαντικής καί φιλανθρωπικῆς διακονίας, τῆς Ἱεραποστολῆς μᾶς εἶναι οἱ ἄστεγοι. Δυστυχῶς εἶναι πολλοί. Κοιμούνται στούς δρόμους, πεινασμένοι καί βρώμικοι, ξεχασμένοι ἀπ' ὅλους. Κατά καιρούς, λοιπόν, ὀργανώνουμε μία ὁμάδα στό Ἱεραποστολικό μας κέντρο, φορτώνουμε τό αὐτοκίνητο συνήθως μέ καλαμπόκι καί τούς ἐπισκεπτόμαστε. Μᾶς γνωρίζουν πιά πολύ καλά. Εἶμαστε οἱ Ὁρθόδοξοι! Ἔτσι μᾶς λένε.

«Ήρθαν πάλι οι Όρθόδοξοι νά μᾶς βοηθήσουν». Έχουν εὐγνωμοσύνη πολλή αὐτοί οἱ ἄνθρωποι. Ἡ ἀνάγκη τούς ἔχει κάνει νά ἐκτιμούν τό παραμικρό. Κάποιοι ἀπό αὐτούς εἶναι ἄστεγοι, γιατί ἤρθαν ἀπό τό χωριό τους στό νοσοκομεῖο τῆς πόλης γιά νά γιαντρευτοῦν καί ἐπειδὴ δέν ἔχουν τό ἐλάχιστο ποσό τῶν 5 - 10 εὐρώ γιά τό κόστος τῆς ἀγορᾶς τοῦ εισιτηρίου τῆς ἐπιστροφῆς, ξέμειναν στήν πόλη, ἕως ὅτου μέ κάποιον τρόπο ἐξοικονομήσουν τά χρήματα καί γυρίσουν πίσω στή λασποκαλύβα τοῦ χωριοῦ τους.

Φαντάζεστε ἀδελφοί μου, πῶς θά μοιάζει ἡ λασποκαλύβα τους σέ σύγκριση μέ τό πεζοδρόμιο πού κοιμούνται. Μοιάζει σάν παλάτι, ὅσο φτωχή κι ἂν εἶναι, γιατί τουλάχιστον εἶναι σκεπασμένη μέ λίγα χόρτα καί προστατευμένη ἀπό τοίχους φτιαγμένους ἀπό λάσπη, πού τούς προστατεύουν ἀπό τό κρύο καί τή βροχή.

Κάποιοι ἄλλοι ἄστεγοι, δέν εἶχαν οὔτε στό χωριό κάποια καλύβα, κανένα συγγενῆ νά ζήσουν καί εἶναι ἐντελῶς μόνοι. Μέ μόνη περιουσία τους κάποια χαρτόκουτα πού τά χρησιμοποιοῦν ὅταν εἶναι νά κοιμηθοῦν. Τίποτα ἄλλο. Ἄστεγα, δυστυχῶς, εἶναι καί πολλά μικρά παιδιά, πού συνήθως εἶναι ὀρφανὰ καί ἐγκαταλελειμμένα. Ὅλη τήν μέρα ζητιανεύουν, συνήθως δύο - δύο ἢ τρία - τρία μαζί καί τό βράδυ κουρασμένα ἀπό τήν ἔνταση τῆς μέρας, πάλι ὅλα μαζί, προσπαθοῦν νά φᾶνε ὅτι ἐξοικονόμησαν μέ τήν ἐπαιτεία.

Ὅταν ὁ Θεός ἐπιτρέπει καί βρισκόμαστε στήν Ἑλλάδα ἢ συναντιόμαστε στίς θρησκευτικές ἐνοριακές κατασκηνώσεις μέ τά ἐλληνόπουλα τοῦ Δημοτικοῦ καί τοῦ Γυμνασίου, πάντα στίς συζητήσεις μας, ἀναφέρουμε τό παράδειγμα αὐτῶν τῶν φτωχῶν παιδιῶν τοῦ Μαλάου καί κάνουμε σύγκριση μέ τήν δική μας πραγματικότητα πού ἀναμφίβολα εἶναι ἀσυγκρίτως καλύτερα. Τά παιδιά μας στήν Ἑλλάδα ἔχουν στέγη, φαγητό, κυρίως τούς γονεῖς τους. Ἐχουν τήν ἀληθινή

Ὁρθόδοξη πίστη, δέν ζοῦνε σέ πνευματικό σκοτάδι.

Οἱ πονεμένοι στό Μαλάου δέν τελειώνουν. Κάθε σπίτι, κάθε γωνιά, σέ ὅλη τήν χώρα ὑποφέρει. Πῶς νά ἀντέξουν οἱ πτωχοί αὐτοί ἄνθρωποι, ὅταν ἀκόμη καί ἀπό τό τίμημα ἐνός κουνουπιοῦ, πεθαίνουν γιατί ἡ ἐλονοσία πάει στόν ἐγκέφαλό τους καί φέρνει τόν θάνατο; Πῶς νά ἀντέξουν ὅταν τό ἡμερομίσθιό τους εἶναι 1 εὐρώ καί τό κόστος ζωῆς, πολλές φορές, στά ἐπίπεδα προηγμένων χωρῶν;

Πῶς νά ἀντέξουν ὅταν ἡ μοναδική τους τροφή εἶναι τό καλαμπόκι μέ λίγο ἀλάτι κι αὐτό ἂν εἶναι τυχεροί καί τό ἔχουν, διότι σέ περιόδους πείνας πού ἀκριβαίνει τό καλαμπόκι, δέν ἔχουν οὔτε αὐτό νά ἀγοράσουν, μέ ἀποτέλεσμα νά μένουν γιά μέρες νηστικοί καί αὐτοί καί τά παιδιά τους. Τά παιδιά κατασκευάζουν τά παιχνίδια τους ἀπό τενεκεδάκια ἢ πλαστικές σακούλες πού τίς δένουν.

Εἶναι ἀναλφάβητα τά περισσότερα παιδιά, γιατί στά πρόχειρα σχολεῖα τους κάθε τάξη μπορεῖ νά ἔχει 100 ἢ 200 μαθητές! Τί μάθημα

μπορεί να γίνει; Δάσκαλοι και μαθητές συνωστίζονται σε άθλιες «σχολικές» αίθουσες. Προτεραιότητά τους είναι τό πώς θά διασκεδάσουν τήν πείνα τους, εφόσον αυτό συνδέεται μέ τήν επιβίωσή τους. Πονάμε και έμείς μέ τή δυστυχία αυτών τών παιδιών. Είναι αδύνατον νά μείνουμε άσυγκίνητοι μπροστά στή δική τους άνέχεια γιατί τά νοιώθουμε δικά μας παιδιά.

Ό Άγιος Κοσμάς ό Αίτωλός έλεγε: «άν έχεις δύο ρούχα, τό ένα νά τό δώσεις σέ ένα φτωχό παιδάκι και τό άλλο νά κρατήσεις γιά τό παιδί σου». Αύτός ό λόγος του Ίσαποστόλου, θά μάς έλέγξει όλους τήν ήμέρα τής Κρίσεως. Θά είμαστε αναπολόγητοι, γιατί έμείς οι νεοέλληνες, έχουμε συνηθίσει νά αγοράζουμε μέ άφθονία, παιχνίδια στά παιδιά μας, νά τους δίνουμε ότι μάς ζητήσουν, νά τά κακομαθαίνουμε σέ έναν τρόπο ζωής άκρατου υλισμού και καλοπέρασης. Σέ έναν τρόπο ζωής, πού άδιαφορεί γιά τόν συνάνθρωπο και πού νοιάζεται μόνο γιά τήν προσωπική καλοπέραση και ευμάρεια.

Στήν Ίεραποστολή μάς χτυπάνε τήν πόρτα γιά βοήθεια πάντοτε άνθρωποι αναγκεμένοι. Άλλος ζητά φαγητό, άλλος φάρμακα γιά τά παιδιά του, άλλος ένα εισιτήριο γιά νά επιστρέψει στό χωριό του... Τόσες πολλές ανάγκες, τόσος πολύς πόνος. Όταν δέν έχουμε νά τους βοηθήσουμε, σηκώνουμε τά χέρια μας στόν Θεό και τόν παρακαλούμε νά συνεχίσει νά στέλνει τίς εύλογίες Του, γιά νά μπορούμε κάτι νά δώσουμε.

Μέ τήν Χάρη Του, κάθε μέρα, σέ 6 - 7 διαφορετικές ένορίες μας σιτίζουμε ή περιθάλλουμε περισσότερα από 600 παιδάκια. Αυτό είναι πολύ δύσκολο εφόσον δέν θέλουμε ούτε μία μέρα νά περάσει χωρίς νά έχουμε φαγητό γιά αυτά τά παιδιά. Τούς δίνουμε δύο γεύματα τήν μέρα και μένουμε μαζί στό κτίριο πού κτίσαμε δίπλα από τήν εκκλησία τής κάθε ένορίας. Ίθαγενείς κατηχητές μας τά προσέχουν. Τά παιδιά αυτά είναι ήλικίας

από 3 έως 6 ετών. Νιώθουν, πραγματικά, ότι είναι στόν Παράδεισο όταν βρίσκονται κοντά μας. Όταν άργότερα επιστρέψουν στό σπίτι τους, στήν λασποκαλύβα, στεναχωριούνται και άνυπομονούν νά ξημερώσει ώστε νά έρθουν στήν έδρα τής Ίεραποστολής, πού μέ τόση στοργή τά περιθάλλει.

Φοβούνται μήν γκρεμιστούν οι λασποκαλύβες τους, από τίς βροχές και τίς πλημμύρες. Πόσα παιδιά δέν έχουν σκοτωθεί από τό γκρέμισμα τής λασποκαλύβας τους, όταν πλακώθηκαν στόν ύπνο τους; Πώς μπορούμε νά γυρίσουμε τήν πλάτη μας, άδελφοί μου, σέ αυτά τά παιδιά του Θεού;

Θά μπορούσα νά περιγράψω γιά πολύ άκόμη τή δυστυχία και τά άνυπολόγιστα προβλήματα τών ανθρώπων έδω στήν Άφρική. Είμαι βέβαιος ότι όλοι γνωρίζουμε τά προβλήματα πού βιώνουν οι χώρες του λεγόμενου τρίτου κόσμου. Όλοι μαζί μπορούμε νά προσευχόμαστε σωστά και άληθινά, ώστε νά στηρίξουμε τίς ψυχές πού δοκιμάζονται. Ό Θεός θά άπαντήσει στήν προσευχή μας και θά μάς γεμίσει από τίς εύλογίες Του. Η καρδιά μας θά πρέπει νά είναι άνοιχτή και δεκτική. Νά χωράει όλους τους ανθρώπους του κόσμου και τότε ό Κύριος θά μάς χαριτώνει συνεχώς.

Έχουμε συνηθίσει νά εκφράζουμε μέ μεγαλύτερη εύκολία τήν άγάπη μας, στους έγγύς σέ έμάς ανθρώπους. Η Άγάπη, όμως, όταν πλατύνει, τά χωρά όλα και όλους. Όπως χωρίς τήν Πίστη δέν είναι δυνατόν νά μάς δοθεί ό Παράδεισος έτσι και χωρίς άγάπη, φυσικά, δέν μπορούμε νά μπούμε σ' αυτόν. Πίστη διά άγάπης ένεργουμένη. Άν κάνουμε πράξη αυτό στήν ζωή μας, θά σωθούμε κι έμείς και θά γίνουμε αίτία νά σωθούν και πολλοί άλλοι, πού γιά διάφορους λόγους άκόμη δέν γνωρίζουν τόν άληθινό Θεό.

π. Έρμόλαος Ίατρού

Έπί συμφορᾷ λαοῦ ἢ ἐπί λοιμικῆς νόσου...

Ήταν πολλές φορές πού φυλλομετρώντας τὰ Εὐχολόγια τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας, ἔφτανα στίς εὐχές «ἐπί συμφορᾷ λαοῦ ἢ ἐπί λοιμικῆς νόσου»... καί τίς προσπερνούσα, θεωρώντας ὅτι ἦταν κάτι πού ἀνταποκρινόταν στίς συνθήκες ζωῆς κάποιων ἄλλων ἐποχῶν πού θεωροῦσα ὅτι ἔφυγαν ἀνεπιστρεπτί.

Ὅταν ὁ Κύριος ὁδήγησε τὰ βήματά μου στήν Ἀφρική, μέσες ἄκρες, κατάλαβα ὅτι δέν ἦρθα σέ μίαν ἄλλη μόνο ἡπειρο καί χώρα, ἀλλά ἦρθα καί σέ μίαν ἄλλη ἐποχή. Εὐκόλο νά τό λές, ὅταν καί ἐφόσον τό διαπιστώσεις, δυσκολότερο νά τό ζεῖς καί νά δέχεσαι τίς ἀπόρροιας αὐτοῦ τοῦ γεγονότος στήν καθημερινή ζωή σου. Ξαναβρήκα τόν ἑαυτό μου, ἀρκετές φορές, νά φυλλομετρᾷ τὰ εὐχολόγια γιά νά βρῶ τίς σχετικές εὐχές «ἐπί συμφορᾷ λαοῦ ἢ ἐπί λοιμικῆς νόσου».

Μία παρατεταμένη ἀνομβρία καί ὁ λιμός τό καλοκαίρι τοῦ 2005, πέρασαν ἀπαρατήρητα γιατί συνέπεσαν μέ διακοπές τοῦ καλοκαιριοῦ... Δύο ἐπιδημίες χολέρας... Μετά ἡ ἐπιδη-

μία τοῦ Ἔμπολα... Ἡ καθημερινή μάχη μέ τήν ἐπιδημοῦσα ἐλονοσία πού θερίζει τόν ἀνθό τῆς Ἀφρικής... Ἡ χρόνια ἐπιδημία τῆς ἐλλείψεως διατροφῆς καί τῆς ἐλλείψεως προσβάσεων τῶν πληθυσμῶν τῆς ὑπαίθρου σέ δομές ὑγειονομικῆς καί φαρμακευτικῆς περίθαλψης... Ὅλα αὐτά σέ κάνουν νά βλέπεις μέ ἄλλο μάτι καθετί ἢ μᾶλλον νά τά βλέπεις μέσα ἀπό τήν ἀθέατη, ἀλλά σκληρή πραγματικότητα τοῦ κόσμου μας.

Ἡ τραγική ἀλλαγὴ τῶν ὄσων γνωρίζαμε, ὅπως τὰ γνωρίζαμε καί τῶν ὄσων ζήσαμε καί ἐξακολουθοῦμε νά ζοῦμε σήμερα σέ παγκόσμιο ἐπίπεδο, μᾶς καλοῦν σέ ριζικές ἀναθεωρήσεις τοῦ τρόπου ἀλλά καί τῆς στάσεως ζωῆς μας. Ταπεινά εὐχομαι νά μπορέσουν αὐτές οἱ ἀναθεωρήσεις νά συζευχθοῦν μέ τό γεγονός τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Θεανθρώπου, τό ὁποῖο γιά ὄλους μας ἔγινε καί ὄλους μᾶς ἀφορᾷ.

Θά ἤθελα μέσα στίς συνθήκες πού δημιούργησε ἡ δική σας καραντίνα γιά τόν covid19, νά μοιραστῶ τό εἶδος καί τίς συνθήκες καί τό ἀνέφικτο τῆς δικῆς μας καραντίνας, τό ὁποῖο ἀποτυπώθηκε ἀπό κάποιον Ἀφρικανό σκιτσογράφο.

Μία μητέρα – ἄγαμη – μέ τρία παιδιά ἔχει ἀνοίξει τήν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ της καί ἐτοιμάζεται νά βγεῖ στό δρόμο νά πάει νά πουλήσει κάτι φρούτα, λουκουμάδες, κάποιο φαγητό. Ἀπ' ἔξω περνᾷ τό περιπολικό τῆς ἀστυνομίας καί μέ τόν τηλεβόα προστάζουν τούς ἀνθρώπους νά παραμείνουν στά σπίτια τους, ἐνῶ ἓνα ἀπό τά παιδιά ψελλίζει στήν μητέρα του «μαμά πεινάμε»!

Εἶναι, πραγματικά, ἀπίθανος ὁ τρόπος πού σχεδιαστικά ὁ σκιτσογράφος ἔχει ἀποτυπώσει τό δίλημμα τῆς Ἀφρικανῆς μάνας... Αὐτή τήν σκηνή κρατήστε τήν στήν καρδιά σας καί στήν προσευχή σας, γιατί αὐτός εἶναι ὁ κόσμος τῆς Ἀφρικής.

Χριστός Ἄνεστη, ἀδελφοί περιπόθητοι καί ἀγαπημένοι!

† Ὁ Καμερόν Γρηγόριος

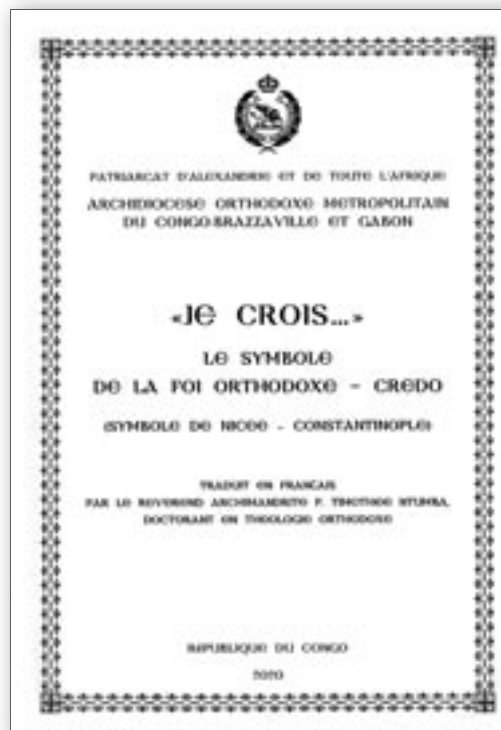

Ἔκδοση νέου Κατηχητικοῦ ἐγχειριδίου

Μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ καί τήν εὐχή τοῦ Πατριάρχου μας κ. Θεοδώρου, ἡ Ἱερά Μητρόπολη Μπραζαβίλ καί Γκαμπόν προχώρησε στήν ἔκδοση εὐσύνοπτου γαλλόφωνου Κατηχητικοῦ ἐγχειριδίου, τό ὁποῖο θά διανέμεται δωρεάν στούς κατηχομένους ὥστε νά γνωρίσουν τά περι τήν Ὁρθόδοξη πίστη.

Ἰπενθυμίζεται ὅτι κατά τό Β΄ Λειτουργικό Σεμινάριο τῶν κληρικῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως μέ θέμα «Ἁγία καί Μεγάλη Ἑβδομάδα: Πνευματική καί Λειτουργική ζωή» (26 - 29 Ἰανουαρίου 2020), ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας κ. Παντελεήμων, εἶχε ἀνακοινώσει τήν ἀπό καιροῦ εἰλημμένη ἀπόφασή του περί τῆς συστάσεως τακτικοῦ Σεμιναρίου Κατηχητῶν τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, στό ὁποῖο θά μετέχουν μόνιμοι κατηχητές ἀπό κάθε ἐνορία, πεπαιδευμένοι ἐνήλικες, ὄριμοι πνευματικά καί ἀπό ἐτῶν βαπτισμένοι χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι ἀνά τετράμηνο θά προσέρχονται σέ σύναξη ὑπό τόν Μητροπολίτη, στήν ἔδρα τῆς Μητροπόλεως, προκειμένου νά καταρτίζονται καί νά λαμβάνουν ὅμοια θεολογικά κείμενα πρὸς μελέτη, ἕως τήν ἐπόμενη σύναξη, ὅπου κατόπιν ἐξέτασης ἐπ' αὐτῶν, θά λαμβάνουν νέο ὑλικό.

Ταυτοχρόνως ὁ Σεβ. Μητροπολίτης εἶχε ἀνακοινώσει ὅτι ἡ Μητρόπολη θά προβεῖ στήν ἐκτύπωση συνοπτικοῦ συγγράμματος περί τήν Ὁρθόδοξη πίστη, τό ὁποῖο θά μελετοῦν οἱ κατηχούμενοι μέ τήν βοήθεια τῶν Κατηχητῶν τους σέ διάρκεια ἐνός ἔτους. Σκοπός τοῦ ἐγχειρήματος εἶναι ἡ ὀρθή, συστηματική, ὑπεύθυνη καί ἐνιαίας μορφῆς καί περιεχομένου κατήχηση τῶν προσερχομένων στήν Ὁρθόδοξη πίστη, σέ ὀλόκληρη τήν πνευματική δικαιοδοσία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἀπό ἐντεταλμένα πρόσωπα, τά ὁποῖα, ἐπίσης, θά τυγχάνουν διαρκούς καί μεθοδικῆς ἐπιμόρφωσης.

Σέ ἐφαρμογή τῶν ἀνωτέρω, τό νέο Κατηχητικό ἐγχειρίδιο, ὑπό τόν τίτλο «Πιστεύω, τό Σύμβολο τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως (Σύμβολο Νικαίας – Κωνσταντινουπόλεως)», ἀποτελεῖ μιά εὐσύνοπτη καί κατανοητή ἀνάλυση τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως (Θεολογία, Χριστολογία, Πνευματολογία, Ἐκκλησιολογία, Ἐσχατολογία) πρὸς εἰσαγωγή τῶν ἐλευθέρως προσερχομένων στήν Ὁρθοδοξία.

Ἡ συστηματική κατήχηση αὐτῶν, ὡς καί ἡ μετὰ τό βάπτισμα συστηματική συμμετοχή τους στούς ἐνοριακοὺς κύκλους μελέτης τῆς Ἁγίας Γραφῆς, θά συμβάλλουν, Χάριτι Θεοῦ, στήν πνευματική κατάρτιση καί ἐνδυνάμωση τῆς πίστεως τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἱερά Μητρόπολη Μπραζαβίλ καί ὁ Ποιμνάρχης της, ἐκφράζουν εὐγνώμονες εὐχαριστίες πρὸς τόν Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτη π. Τιμόθεο Ntumba, Διδάκτορα Θεολογίας Α.Π.Θ., γιά τήν πολύτιμη θεολογική καί μεταφραστική συμβολή του στήν προαναφερθεῖσα ἔκδοση.

Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Μπραζαβίλ καί Γκαμπόν

Ἡ ἀπόφαση τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας τὴν διαδικασία ἀνασύστασης τοῦ Θεσμοῦ τῶν

Ἀπό καρδιᾶς εὐχαριστῶ τὴν ὀργανωτικὴ ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν τιμητικὴ πρόσκληση νὰ συμμετάσχω στὸ συνέδριο αὐτὸ καίτοι δέν ἀνήκω στὴν ἀκαδημαϊκὴ οἰκογένεια ὅπως ἐσεῖς.

*Θεοφιλέστατε, καὶ σεβαστοὶ πατέρες
Ἑλλογιμώτατοι καθηγητὲς καὶ καθηγήτριες
Αγαπητοὶ φίλοι καὶ φίλες*

Ἐδῶ καὶ 3-4 χρόνια ἡ Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας προχώρησε σὲ μιὰ ἱστορικὴν σημασίαν ἀπόφαση. Τὴν ἐπανασύσταση ἢ ἐπαναφορὰ τοῦ ἀρχαίου θεσμοῦ τῶν Διακονισσῶν στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀφρικῆς.

Ἡ ἀπόφαση αὐτὴ δέν εἶναι τυχαία. Τό ἔδαφος εἶχε ἀρχίσει νὰ προετοιμάζεται ἐδῶ καὶ πολλές δεκαετίες, μέ τίς μελέτες καὶ τόν προφητικὸ λόγον ἐγκριτῶν ὀρθόδοξων θεολόγων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν πού θέλησαν, πολὺ σωστά, νὰ ἐπαναπροσδιορίσουν τὴν παρουσία τῶν γυναικῶν στὴν Ἐκκλησία. Αὐτὸ θεωρῶ ὅτι ἀποτελεῖ ἔργον τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ὅπως ἔργον Του εἶναι καὶ τὸ ὅτι ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης μας καὶ ἡ περί αὐτόν Σύνοδος ἀφουγκράστηκαν «τί τὸ Πνεῦμα λαλεῖ τῇ Ἐκκλησίᾳ».

Γιὰ πρώτη φορά στὴ σύνοδο τοῦ 2009 ἐπρόκειτο νὰ συζητηθοῦν μεταξύ ἄλλων δύο καυτὰ θέματα: αὐτὸ τοῦ 2ου Γάμου τοῦ κληρικῶν καὶ ὁ Θεσμός τῶν Διακονισσῶν. Ὅμως 2-3 μῆνες πρὶν τῆς Σύνόδου ὑπῆρξε μιὰ δημόσια τοποθέτηση τοῦ Σεβασμιωτάτου Ζιμπάμπουε κ. Σεραφείμ γιὰ τὸ θέμα τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν, ὁ ὁποῖος ἀπλᾶ εἶχε ἀναφέρει ὅτι δέν ὑπάρχουν θεολογικὰ ἐμπόδια. Αὐτὸ, ὅπως ἦταν ἀναμενόμενο, προκάλεσε τὴν ἰσχυρὴ καὶ ἠχη-

ρὴ ἀντίδραση γνωστῶν συντηρητικῶν κύκλων καὶ εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τὰ δύο αὐτὰ θέματα οὐσιαστικὰ νὰ μὴν συζητηθοῦν καὶ νὰ μὴν παρθεῖ καμμία ἀπόφαση.

Τὸ 2016 ὁ Μακαριώτατος ἐπανῆλθε στὸ θέμα τῶν Διακονισσῶν ἀναθέτοντας στόν Μητροπολίτη Καμερόν τὴ σχετικὴ εἰσήγηση. Ὁ Μητροπολίτης Γρηγόριος στὴν ἐμπεριστατωμένη καὶ ἄκρως ἐνδιαφέρουσα εἰσήγησή του, ἀφοῦ ἔκαμε ἱστορικὴ ἀναδρομὴ τοῦ θεσμοῦ, κατέδειξε ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ χειροτονία ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ βήματος καὶ κατέληξε στὴν πρόταση ἐπαναφορᾶς τοῦ θεσμοῦ τῶν Διακονισσῶν στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀφρικῆς καθὼς, ἐκτός τῶν ἄλλων, θὰ θεράπευε πραγματικὲς ἀνάγκες τῶν Κοινοτήτων μας σήμερα. Ὑπῆρξε κάποιος διάλογος καὶ στὴ συνέχεια ὁ Μακαριώτατος ἀνακοίνωσε ὅτι θὰ προέβαινε στὶς πρῶτες χειροτονίες/χειροθεσίες διακονισσῶν στὴ Μητρόπολη Κατάνγκας πού ἐπρόκειτο νὰ ἐπισκεφθεῖ. Ὅπερ καὶ ἐγένετο. Κάποιοι ἐξέφρασαν ἐπιφυλάξεις γιὰ τὸ ἐσπευσμένο τοῦ ἐγχειρήματος, χωρὶς νὰ ἔχει προηγηθεῖ βαθιὰ μελέτη τοῦ θέματος καὶ χωρὶς νὰ ἔχει παρθεῖ μιὰ τελικὴ ἀπόφαση ἢ ὁποία καὶ θὰ καθόριζε ἐπακριβῶς τὰ τοῦ λειτουργήματος τῶν Διακονισσῶν στὴ σημερινὴ Ἐκκλησία, τίς προϋποθέσεις καὶ τὰ κριτήρια ἐπιλογῆς τῶν ὑποψηφίων καὶ τόν τρόπο ἀνάδειξης -χειροτονία ἢ χειροθεσία.

Ὅπως ἦταν ἀναμενόμενο ὑπῆρξαν ἀντιδράσεις στὴν ἀπόφαση αὐτὴ τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἡ πρώτη καὶ ἄμεση ἀντίδραση προῆλθε ἀπὸ τὴ Μονὴ Γρηγορίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους μέ ἐπιστολὴ πού ἀπεστάλη στόν Μητροπολίτη Κατάνγκας Μελέτιο Γρηγοριάτη καὶ κοινοποιήθηκε στόν

*. Εἰσήγηση τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Νιγηρίας κ. Ἀλεξάνδρου στὸ Διεθνὲς Ἐπιστημονικὸ Συμπόσιο μέ θέμα «Δια-

κόνισσες: Παρελθόν - Παρόν - Μέλλον», τὸ ὁποῖο πραγματοποιήθηκε στὴ Θεσσαλονίκη ἀπὸ 31 Ἰανουαρίου ἕως 2 Φεβρουαρίου 2020.

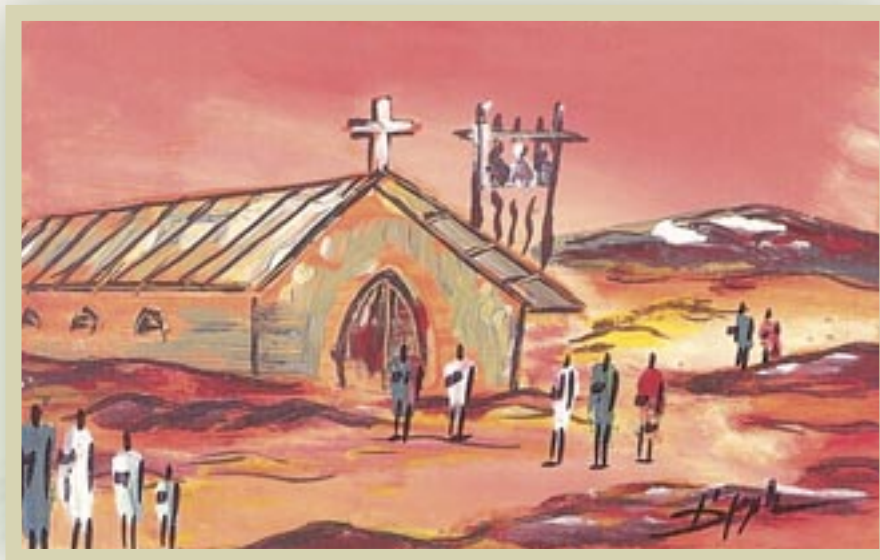
νά ξεκινήσει Διακονισσῶν*

Πατριάρχη μας. Στήν ἐπιστολή αὐτή συνιστᾶται ἡ ἀποφυγή χειροθεσίας/χειροτονίας ἀναγνωστριῶν, ὑποδιακονισσῶν ἢ διακονισσῶν ὥστε νά μήν σκανδαλιστεῖ ὁ εὐσεβῆς λαός, νά μήν διακοπεῖ ἡ χρηματοδότηση τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου (αὐτό εἶναι κατ' ἐμέ καί τό σοβαρότερο ἀτόπημα τῆς ἐπιστολῆς) καί ἐπειδή πλέον δέν ὑπάρχει

ἀνάγκη ὅπως στήν ἀρχαία ἐκκλησία. Ἐπίσης ἀναφέρεται ὅτι δέν πρέπει νά ἐνδώσουμε στίς πιέσεις τοῦ φεμινιστικοῦ κινήματος πού ἔχει εἰσχωρήσει καί στό χῶρο τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ὅπως πληροφορήθηκα ὑπῆρξαν καί ὀργανωμένες ἀντιδράσεις στήν Ἀμερική μέ κάποιο κείμενο/μανιφέστο πού ὑπέγραψαν κληρικοί καί λαϊκοί θεολόγοι. Ὁ καθένας εἶναι ἐλεύθερος νά ἔχει τίς ἀπόψεις του καί νά τίς προβάλλει μέσα ἀπό ἕναν εὐπρεπῆ καί ἐποικοδομητικό διάλογο.

Ἀντιδράσεις ὅμως ὑπῆρξαν καί ὑπάρχουν καί μέσα στούς κόλπους τοῦ Πατριαρχείου μας. Ὅχι μόνο ἀπό συνοδικούς ἀρχιερεῖς ἀλλά καί ἀπό ἀφρικανούς ἱερεῖς καί λαϊκούς. Οἱ ἐκτός Πατριαρχείου ἀντιδράσεις προσωπικά δέν μέ ἀπασχολοῦν ἰδιαίτερα, ἀλλά οἱ ἀντιδράσεις πού προέρχονται ἢ θά προέλθουν ἐκ τῶν ἔσω μέ προβληματίζουν. Οἱ ἀντιδράσεις αὐτές ἔχουν νά κάνουν μέ τήν κυρίαρχη ἀντίληψη καί θεώρηση τῆς γυναίκας μέσα στίς ἀφρικανικές κοινωνίες, ὅπως αὐτές διαμορφώθηκαν μέ τήν ἐμφάνιση τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀλλά καί τοῦ Ἰσλάμ, τῆ θέση τῆς γυναίκας στήν Ἐκκλησία, τίς συνθήκες ζωῆς τῶν γυναικῶν καί τήν ἄνοδο τοῦ χριστιανικοῦ φονταμενταλισμοῦ στήν Ἀφρική ὁ ὁποῖος δέν ἀπουσιάζει ἀπό τόν χῶρο

τῆς δικῆς μας Ἐκκλησίας.

Ἡ Σύνοδος μας μέ τήν ἀπόφασή της νά συζητήσει τό θέμα τῶν Διακονισσῶν στήν Ἀφρική, οὐσιαστικά θεωρῶ ὅτι μπαίνει ἐπίσημα καί γιά πρώτη φορά, συνειδητά ἢ ἀσυνειδητά, στή συζήτηση πού ἔχει ξεκινήσει ἐδῶ καί δεκαετίες στόν Ὁρθόδοξο κόσμο γιά τόν ρόλο καί τή θέση τῆς γυναίκας στίς ἐκκλησιαστικές κοινότητες καί στήν Ἐκκλησία συνολικά. Βέβαια πιστεύω ὅτι δέν θά πρέπει νά μᾶς ἱκανοποιεῖ ἡ χρήση τῶν ὄρων «ρόλος» καί «θέση». Ὁ ρόλος εἶναι μιά ἐνέργεια, μιά πράξη πού ἀνατίθεται ἢ ἐπιβάλλεται σέ κάποιον ἀπό τό κοινωνικό ἢ ὅποιο ἄλλο status σέ δεδομένες συνθήκες ἢ σέ δεδομένο ὄργανισμό. Νομίζω ὅτι εἶναι σωστότερο νά χρησιμοποιεῖται ὁ ὄρος «ἀποστολή». Ἀποστολή σημαίνει κάλεσμα ἀπό ἔξω, προϋποθέτει ἀποστολέα, ἀποστελόμενο, ἔργο πού πρέπει νά ὀλοκληρωθεῖ καί τέλος ἀναφορά πεπραγμένων στόν ἀποστέλοντα.

Μέ τήν σάρκωσή Του ὁ Χριστός προσκαλεῖ ὅλη τήν ἀνθρωπότητα νά τόν ἀκολουθήσει. Στό ἔργο τῆς σωτηρίας, ἄνδρες καί γυναῖκες καλοῦνται νά γίνουν ἀπόστολοι, χωρίς νά γίνονται βέβαια φυσικά, φυλετικά ἢ ψυχολογικά ἀντίγραφά Του. Τό δημιουργικό χέρι τοῦ Θεοῦ μᾶς ἐγγυᾶται τήν μοναδικότητα τοῦ κάθε προ-

σώπου πού ακριβώς είναι ή σφραγίδα, τό σημάδι του Θείου σέ κάθε άνδρα καί σέ κάθε γυναίκα. Ή διαφορετικότητα είναι δεδομένη, είναι κομμάτι τής Δημιουργίας καί ό Θεός είδε «ότι είναι καλώς λίαν» καί γι' αυτό ένσωματώνει τήν διαφορετικότητα στήν οικονομία τής σωτηρίας του κόσμου. Μέ αυτό τόν τρόπο θεωρώ ότι ή αυθεντική χριστιανική πίστη θά πρέπει νά τό αντιλαμβάνεται καί νά μήν κινείται νά τήν έξαλείψει. Ή διαφορετικότητα είναι ένα γεγονός πού δέν χωράει μείωση. Κάθε προσπάθεια νά τήν αλλάξουμε ή νά τήν άπορρίψουμε δίνει τόν τέλειο λόγο γιά τήν καταστροφή του προσώπου, τής φυλής, ή του φύλου από τό διαφορετικό, τό κυρίαρχο άλλο. Καί κάθε προσπάθεια έπιβολής όμοιομορφίας όδηγεί στήν βεβήλωση του Άγίου Πνεύματος όπως συνέβη στό παρελθόν καί συνεχίζει νά συμβαίνει στίς ήμέρες μας (έθνοκαθάρσεις, μή άνοχή έναντι μειονοτήτων, ξενοφοβία, τήν ύποδούλωση καί τήν έργαλειοποίηση τής γυναίκας κυρίως στήν Άφρική). Γι' αυτό καί καθήκον όλων μας είναι νά εκτιμήσουμε, νά είμαστε εύγνώμονες καί νά προστατεύουμε τίς θεόδοτες διαφορετικότητες, διατρανώνοντας ότι κάθε σκόπιμος άποκλεισμός καί διάκριση πού βασίζονται σέ αυτές, δέν έχει χριστιανικό καί θεολογικό ύπόβαθρο.

Σύντομη αναφορά γιά τή θέση τής γυναίκας στήν Άφρική

Στήν Άφρική οί γυναίκες γεννιούνται, μεγαλώνουν, άγωνίζονται καί τελικά πεθαίνουν σέ ένα περιβάλλον διαφορετικό καί πίο σύνθετο από αυτό πού προέρχεστε καί πού γνωρίζετε. Παρά τίς όποιες διακηρύξεις διεθνών όργανισμών, Έκκλησιών, θεολόγων, πολιτικών, άκτιβιστών κ.λπ. ή πικρή αλήθεια είναι ότι οί γυναίκες στήν Άφρική στεροούνται τών δικαιωμάτων τους.

1. Άντιμετωπίζουν σοβαρή οικονομική άνισότητα καθώς θεωρείται δεδομένη ή χωρίς άμοιβή έργασία τους σέ πολλούς τομείς.

2. Οί σχέσεις έξουσίας μέσα στήν οικογένεια όπου ό άνδρας καί ή οικογένειά του έλέγ-

χουν τά οικονομικά κάθε νοικοκυριού, καθιστούν τίς γυναίκες οικονομικά εύάλωτες άκόμα καί όταν έργάζονται. Ύπάρχουν κοινωνικοπολιτισμικές νόρμες πού ύποβαθμίζουν τή θέση τής γυναίκας στήν οικογένεια. Σέ μονογονεϊκές οικογένειες αφήνεται από όλους νά αναλάβει μόνη της τήν εύθύνη συντήρησης οικογένειας καί σπιτιού.

3. Στήν ύποσαχαρική Άφρική κυρίως οί γυναίκες δέν έχουν ίσες εύκαιρίες πρόσβασης στήν εκπαίδευση. Οί οικογένειες προτιμούν νά επενδύσουν στήν μόρφωση τών άγοριών, ένώ τά κορίτσια αναμένεται νά γίνουν σύζυγοι καί μητέρες, ρόλοι πού δέν άπαιτούν εκπαίδευση. Ήπίσης ένα μεγάλο ποσοστό έγκύων κοριτσιών εγκαταλείπουν τήν εκπαίδευση.

4. Χιλιάδες γυναίκες πεθαίνουν κάθε χρόνο από αίτίες πού σχετίζονται μέ τήν έγκυμοσύνη καί τόν τοκετό. Δεκάδες χιλιάδες πεθαίνουν κάθε χρόνο έξ αιτίας τών άμβλώσεων καθώς άνεπιθύμητες έγκυμοσύνες όδηγούν σέ μή ασφαλείς έκτρώσεις. Οί γυναίκες δέν μπορούν νά διαπραγματευθούν τό σέξ άκόμα καί μέσα στόν γάμο, δέν μπορούν νά άπαιτήσουν τήν χρήση προφυλακτικών γιά τήν προστασία τους από τό HIV ή γιά άντισύλληψη καί φυσικά δέν μπορούν νά ζητήσουν άποχή. Νέες κοπέλες ύποχρεώνονται σέ γάμους μέ ήλικιωμένους καί έχουμε πολύ πρώιμες έγκυμοσύνες. Ή έλλειψη περίθαλψης καί συνθηκών ύγιεινής όδηγούν σέ σοβαρές ασθένειες. Τό 70% τών ανθρώπων στήν Άφρική πού ζούν μέ HIV/AIDS είναι γυναίκες. Ή έλλειψη σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης καί πληροφόρησης (μεγάλο ταμπού) καθιστούν τίς γυναίκες ιδιαίτερα εύάλωτες.

5. Οί γυναίκες στήν Άφρική είναι θύματα διαφόρων μορφών βίας πού έχουν σοβαρές έπιπτώσεις στήν ψυχική καί σωματική τους υγεία, στίς οικονομικές συνθήκες, στήν θρησκευτική καί πνευματική τους εύεξία καί στή ζωή τους συνολικά. Βιώνουν τίς όδυνηρές έμπειρίες βιασμών, αίμομειξίας, παρενοχλήσεων, άρνηση διακαιώματος σέ κληρονομία,

ἀπάνθρωπα ἔθιμα σέ κηδεῖες, κλειτοριδεκτομή, τέστ παρθεσίας, πολυγαμία, κακοποίηση. Ὑπάρχουν ἔθιμα καί πρακτικές πού ἀπογυμνώνουν τίς γυναῖκες ἀπό δικαιώματα καί ἀπό τόν σεβασμό πού τούς ταιριάζει. Οἱ συνθήκες αὐτές γίνονται χειρότερες ὅταν καί οἱ ἐκκλησίες ζητοῦν μέ ἔμφαση ἀπό αὐτές νά παραμένουν ἐν προσευχῇ, ὑπάκουες καί ἐν ὑποταγῇ.

6. Εἶναι λυπηρό τό γεγονός ὅτι οἱ ἄγαμες μητέρες καί τά παιδιά τους ὑφίστανται διακρίσεις καί στιγματισμό στίς ἐκκλησίες καί στίς κοινότητές τους καθώς δέν εἴμαστε ἔτοιμοι ὡς ἐκκλησίες νά ἀποδεχθοῦμε τούς διάφορους τύπους οἰκογενειῶν πού ὑφίστανται στήν Ἀφρική σήμερα. Γυναῖκες θεολόγοι ἄλλων δογμάτων θεωροῦν ὅτι ἐάν οἱ ἐκκλησίες ἀποδεχθοῦν καί ἀναγνωρίσουν τούς διάφορους τύπους οἰκογενειῶν, τότε παίρνουν σαφή θέση γιά τήν προστασία καί στήριξη τῶν γυναικῶν.

7. Παρά τίς ὅποιες διακηρύξεις καί προσπάθειες γιά συμμετοχή τῶν γυναικῶν στίς δομές ἐξουσίας καί στή λήψη ἀποφάσεων σέ πολιτικό καί κοινωνικό ἐπίπεδο, ἡ ἐκκλησία/ες δέν ἐνσωματώνουν τίς γυναῖκες στή διαδικασία λήψης ἀποφάσεων ἀφήνοντας τή φωνή τους νά ἀκουστῆ στό διάλογο καί τήν ἀνάπτυξη τῆς θεολογίας ὥστε μέ τήν ἐπιρροή τους νά γίνουν ἀλλαγές ἐκ τῶν ἔσω.

8. Σάν Ἐκκλησία δέν ἔχουμε δώσει τήν πρέπουσα βαρύτητα καί ἔμφαση στό νά ἀποκτήσουμε γυναῖκες θεολόγους ὅπως ἄλλες ἐκκλησίες. Τά θεολογικά κέντρα τοῦ Πατριαρχείου παραμένουν παραγωγικές σχολές, χωρίς νά διανοοῦνται τό ἄνοιγμα καί στίς γυναῖκες. Ἦταν πολύ λυπηρό τό γεγονός ὅτι στήν Μεγάλη Σύνοδο τῆς Κρήτης στήν ἐκπροσώπηση τοῦ Πατριαρχείου μας δέν ὑπῆρξε οὔτε μία γυναίκα. Ἐπίσης οἱ Ὁρθόδοξες γυναῖκες ἀπουσιάζουν ἀπό ὅλες τίς γυναικείες ὀργανώσεις τῆς Ἀφρικής, ἀλλά καί ἀπό ἄλλες διεθνεῖς ὀργανώσεις καί πλατφόρμες.

Ἡ ἐπόμενη μέρα

Τά ὅσα πολύ περιληπτικά σᾶς ἀνέφερα γιά τήν θέση τῶν γυναικῶν στήν ἀφρικανική κοι-

νωνία καί ἐκκλησία σήμερα, νομίζω μᾶς ὀρίζουν καί τό τί μέλλει γενέσθαι, τήν ἐπόμενη μέρα, τό πεδίο ποιμαντικῆς δράσης μας. Ἴσως τώρα νά ἀντιληφθήκατε γιατί μίλησα γιά ἀντιδράσεις ἐκ τῶν ἔσω στό θεσμό τῶν Διακονιστῶν καί τήν δυναμική παρουσία τῶν γυναικῶν στή λειτουργική καί ὄχι μόνο ζωή τῆς Ἐκκλησίας. Ὑπάρχουν πράγματα πού πρέπει νά γίνουν γιά νά μειωθοῦν αὐτές οἱ ἀντιδράσεις καί γιά νά γίνει ἀποδεκτός ὁ θεσμός τῶν Διακονιστῶν στήν καθημερινή ζωή τῆς Ἐκκλησίας.

Χρειάζεται νά δοθεῖ προτεραιότητα στό μυαλό, τή στάση καί τήν καρδιά τῶν ἐκκλησιαστικῶν μας κοινοτήτων. Παρά τό γεγονός ὅτι ὑπάρχουν τόσα βιβλικά καί θεολογικά κείμενα πού ἐπιβεβαιώνουν τήν ἴση ἀξία ἄνδρα καί γυναίκα μέσα στήν Ἐκκλησία, στήν πραγματικότητα εἶναι σάν αὐτά τά ἐργαλεῖα νά μήν ὑφίστανται εἴτε γιατί εἶναι ἐλάχιστα γνωστά στόν κόσμο εἴτε γιατί ἐρμηνεύονται ὑπό τό φῶς τῶν πολιτιστικῶν μοντέλων. Ἕνας μέγας ἀριθμός ἀνδρῶν καί γυναικῶν δέν γνωρίζουν τά κείμενα (βιβλικά καί θεολογικά) πού ἀναφέρονται στήν ἰσότητα ἀνδρῶν καί γυναικῶν στήν Ἐκκλησία ἢ κάποιον ἐσωτερίκευσαν τά κείμενα κάποιων πατέρων πού ὑπονοοῦν κατωτερότητα, ἀνεπάρκεια καί τήν πειρασμική φύση τῆς γυναίκα. Ἕνας μέγας ἀριθμός ἀφρικανῶν ἀνδρῶν καί γυναικῶν πού ἀσχολοῦνται μέ τήν ποιμαντική, ὅπως προανέφερα συμβουλεύουν τίς γυναῖκες νά εἶναι ὑποταγμένες στούς ἄνδρες γιατί ἡ γυναίκα εἶναι ὑποανάπτυκτος ἄνδρας (underdeveloped man) ἢ γιατί ἡ Εὐα ἐγίνε ἀπό τό πλευρό τοῦ Ἀδάμ. Ἀναρωτιέται κανεῖς ἐάν αὐτό εἶναι ὄντως βιβλική ἀνθρωπολογία ἢ μήπως προβολή συγκεκριμένων ἀφρικανικῶν παραδοσιακῶν ἀντιλήψεων μέσα στά βιβλικά κείμενα.

Ἄρα βασική μας προτεραιότητα πρέπει νά εἶναι νά παλέψουμε τόν «θεολογικό ἀναλφαβητισμό» πού ἐπιδρᾷ στήν πλειοψηφία τῶν πιστῶν μας συμπεριλαμβανομένων καί τῶν κληρικῶν! Πρέπει νά τούς διδάξουμε πῶς νά βλέπουν τίς πολιτιστικές τους περί φύλου θεωρή-

σεις καί προκαταλήψεις κάτω από τό καινούργιο φῶς τοῦ Χριστοῦ καί τοῦ Εὐαγγελίου Του ἀντί νά ὑποτάσσουν τό Εὐαγγέλιο στίς πολιτιστικές προκαταλήψεις καί θεωρήσεις. Πολλές φορές μᾶς λένε «μά πάντοτε ἔτσι γινόταν» αὐτή εἶναι ἡ «παράδοση». Ὅφειλουμε νά μήν λησμονοῦμε ὅμως ὅτι στήν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μέ τή δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, οἱ ἄνθρωποι ἀλλάζουν νοοτροπίες καί συμπεριφορές ὅταν διακρίνουν ὅτι ἡ νέα εἶναι καρπός τοῦ Πνεύματος. Πρῶτα λοιπόν εὐαγγελισμός.

Θεοφιλέστατε, σεβαστοί πατέρες, ἀγαπητοί φίλοι καί φίλες,

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξάνδρειας, μιά Ἐκκλησία μέ ἰδιαίτερα γεωγραφικά, πολιτικά, πολιτιστικά καί πολιτισμικά χαρακτηριστικά, ὀφείλει νά ἀποφασίζει μέ συνέπεια καί ταπεινότητα καί πάντοτε λαμβάνοντας ὑπόψη τίς συγκεκριμένες ἱστορικές συνθήκες καί ἀνάγκες, τούς τρόπους καί τά μέσα πού θά συμβάλλουν στήν πνευματική, ἠθική καί κοινωνική πρόοδο καί

προκοπή τῶν λαῶν τῆς Ἀφρικής καί στή σωτηρία τους. Ἡ παρουσία τῶν γυναικῶν στό ἱεραποστολικό, ποιμαντικό, διδακτικό καί λειτουργικό ἔργο τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας θά συμβάλλει στήν πνευματική ἀνθηση καί ἀνάπτυξη τῶν κοινοτήτων καί θά ἀπαντήσει: α) στό χρόνιο καί μεγάλο πρόβλημα ἔλλειψης ἀνθρώπινου δυναμικοῦ γιά τήν ἐξυπηρέτηση αὐτῶν τῶν ἀναγκῶν καί β) στήν ἀνάγκη τῶν ἴδιων τῶν γυναικῶν νά προσφέρουν στήν κοινότητα μέ ὅλα τά χαρίσματα καί τά τάλαντα πού τοῦς χάρισε ὁ Θεός. Οἱ ὀρθόδοξες κοινότητες τῆς Ἀφρικής ὀφείλουν νά ἀποτελέσουν ἀσφαλές πλαίσιο γιά τίς γυναῖκες, πλαίσιο σεβασμοῦ, ὀλοκλήρωσης τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου, πλαίσιο πνευματικῆς μεταμόρφωσης, πλαίσιο ἀγάπης, ἀφοῦ τό κοινωνικό ἀφρικανικό πλαίσιο καί ἡ καθημερινή πρακτική χαρακτηρίζεται ἀπό ἀδικία, βία, φτώχεια, ἀνέχεια, ἀπαξίωση, ἀσθένεια καί θάνατο.

† Ὁ Νιγηρίας Ἀλέξανδρος

Ἰνδική Ποίηση

***Αὐτή εἶναι ἡ προσευχή μου πού σου ἀπευθύνω.
Χτύπησε μέχρι τή ρίζα κάθε ἀτέλεια τῆς καρδιάς μου.
Δός μου τή δύναμη
νά ἔναι πλούσια ἡ ἀγάπη μου σέ ὑπηρεσίες.
Δός μου τή δύναμη
νά μήν ἀρνοῦμαι ποτέ τούς φτωχοῦς
καί νά μή γονατίζω μπροστά σέ ξένη ἐξουσία.
Δός μου τή δύναμη
ν' ἀπομακρύνω τό πνεῦμα μου ἀπό τίς καθημερινές
μικρότητες,
καί δός μου τή δύναμη
νά προσφέρω μέ ἀγάπη τή δύναμή μου αὐτή
στό θέλημά Σου***

Ραμπιτρανάθ Ταγκόρ

Θυρανοίξια του Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Φανουρίου στήν Ἀνατολική Τανζανία

Μέ τήν χάρη τοῦ Θεοῦ καί τίς εὐχές τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου μας κ. Θεόδωρου Β΄, ὀλοκληρώθηκαν οἱ ἐργασίες ἀνέγερσης καί τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Φανουρίου, στήν πόλη Sokoine, τῆς ἐπαρχίας Μορογκόρο στήν Ἀνατολική Τανζανία, δωρεά εὐσεβῶν φίλων τοῦ ἔργου τῆς Ἱεραποστολῆς ἀπό τήν Ἀθήνα - Σπάτα, τήν Θεσσαλονίκη καί τή Νότιο Ἀφρική.

Ἀπό νωρίς τό πρωί τῆς Κυριακῆς, ἄρχισαν νά καταφθάνουν στόν εὐπρεπή Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Φανουρίου, ὁ ὁποῖος κτίσθηκε μέ πολλές δυσκολίες σέ μία ἐντελῶς ἄνυδρη περιοχή, οἱ ἰθαγενεῖς ἱερεῖς τῆς περιοχῆς, ἀναγνώστες, πιστοί, κατηχούμενοι, ὁ Δήμαρχος, οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Νομαρχίας, ἐκπαιδευτικοί καί μαθητές ἀπό τήν γύρω περιοχή, τοῦς ὁποῖους στηρίζει ἡ Ὅρθόδοξη Ἱεραποστολή μέ σχολικές ὑποτροφίες, ἀλλά καί Φύλαρχοι τῆς φυλῆς τῶν Μασάι, καθώς καί ἄλλοι ἐκπρόσωποι τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης, ὥστε νά παραστούν στήν τελετή τῶν Θυρανοίξιων τοῦ νέου Ὅρθόδοξου Ἱεροῦ Ναοῦ στήν πλέον φτωχική περιφέρεια τοῦ Μορογκόρο.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Εἰρηνοπόλεως κ. Δημήτριος μετά τήν λήξη τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ἀγιασμοῦ τῶν Θυρανοίξιων, μιλώντας στή διάλεκτο Σουαχίλι, ἀναφέρθηκε στή γνησιότητα καί οἰκουμενικότητα τῆς Ὅρθόδοξης πίστεως, ἀλλά καί στίς συνεχεῖς προσπάθειες τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, ὥστε σέ κάθε γωνιά τῆς ἀφρικανικῆς Ἠπείρου νά ὑπάρχει εἰρήνη, μὀρφωση, ὑγεία, πνευματική πρόοδος καί ἁρμονική συμβίωση τῶν λαῶν.

Ἐνας ἀκόμη ναός παραδόθηκε στή λατρεία τοῦ Θεοῦ, σ' αὐτήν τήν ἀπομακρυσμένη περιοχή τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας. Οἱ ἀνάγκες, ὅμως, εἶναι μεγάλες στήν Ἀνατολική Τανζανία, λόγω τῆς πλούσιας ἱεραποστολικῆς καρποφορίας, μέ ἀποτέλεσμα σήμερα περισσότερες ἀπό 16 ἐνορίες νά στεγάζονται σέ ἀχυροκαλύβες. Συνεχίζουμε τήν ταπεινή μας διακονία μέ ἐμπιστοσύνη στήν Πρόνοια τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποῖος κατευθύνει κάθε ἀγαθό ἔργο.

Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Εἰρηνοπόλεως

ΣΥΡΟΙ ΜΟΝΑΧΟΙ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΟΙ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΟΝ 6^ο ΑΙΩΝΑ

Η χριστιανική πίστη κηρύχθηκε στη Γεωργία τόν 1^ο αιώνα, από τούς άγιους Άποστόλους Άνδρέα τόν Πρωτόκλητο καί Σίμωνα τόν Κανανίτη, καί τόν 4^ο αιώνα, από τήν άγια ίσαπόστολο Νίνα (βλ. Μ.Σ.Π., *Άγια Νίνα ή ίσαπόστολος*, «Πάντα τά έθνη», τ. 63/1997, σελ. 87-91). Ωστόσο, τόν 6^ο αιώνα ό Χριστιανισμός δέν είχε ακόμα έδραιωθεί στή χώρα, όπου εξακολουθούσαν νά υπάρχουν ειδωλολατρικοί πυρήνες. Έτσι, ή θεία Πρόνοια έστειλε εκεί έναν άγιο μοναχό από τή Συρία, τόν όσιο Ίωάννη Ζενταζνέλι, καί δώδεκα μαθητές του, προκειμένου νά ενισχύσουν τήν τοπική Έκκλησία.

Ό όσιος Ίωάννης γεννήθηκε στά τέλη του 5^{ου} αιώνα σ' ένα χωριό τής Συρίας, κοντά στήν Άντιόχεια. Στήν πόλη αυτή, σπούδασε, έχοντας εξαιρετική επίδοση στα γράμματα. Συνάμα διακρίθηκε για τή βαθιά πίστη του στον Χριστό καί για τή μεγάλη άρετή του. Νέος ακόμα έγινε μοναχός σ' ένα κοινόβιο τής πατρίδας του. Μέ τήν άσκηση καί τήν ταπείνωσή του έφτασε σε ύψηλά πνευματικά μέτρα. Ό Θεός, επιβραβεύοντας τήν άγγελική πολιτεία του, του έδωσε εξουσία πάνω στα πάθη, καθώς καί τό χάρισμα τής θαυματουργίας. Μέ τά ευεργετικά θαύματά του τραβούσε τούς κατοίκους τής Άντιόχειας καί τούς καθοδηγούσε στον δρόμο τής σωτηρίας. Πολυάριθμοι άρρωστοι καί ανάπηροι έβρισκαν τή θεραπεία μέ τήν προσευχή του: Τυφλοί αποκτούσαν τό φώς τους, χωλοί περπατούσαν, δαιμονισμένοι έλευθερώνονταν από τά πονηρά πνεύματα.

Η φήμη του άπλώθηκε σ' όλη τή χώρα. Ό ταπεινός άγιος, για ν' αποφύγει τήν τιμή των ανθρώπων όσο καί για νά διαφυλάξει τήν άσκητική του διαγωγή, αποσύρθηκε κρυφά μέ μερικούς ύποτακτικούς του σ' έναν έρημικό τόπο, όπου επιδόθηκε στήν άδιάλειπτη κοινωνία μέ τόν Θεό. Οι πιστοί, όταν άντιλήφθηκαν τή φυγή του, άρχισαν νά τόν αναζητούν παντού. Καί δέν άργησαν νά ανακαλύψουν τό έρημικό καταφύγιό του. Τούς τό φανέρωσε ό ίδιος ό Κύριος, πού δέν ήθελε νά παραμένει «*υπό τόν μόδιον*» τό έμψυχο αυτό λυχνάρι, αλλά νά τοποθετηθεί «*επί τήν λυχνίαν*» (Ματθ. 5,15) καί νά φωτίζει τά πάντα γύρω του. Έτσι, αναρίθμητα πλήθη άρχισαν καί πάλι νά συρρέουν από πα-

Ό Όσιος Ίωάννης Ζενταζνέλι

ντου, ζητώντας τή θεραπεία τών ψυχών και τών σωμάτων τους μέ τή χαρισματική θαυματουργία και τή σωτήρια διδασκαλία του Όσιου.

Μιά μέρα ό φιλόθεος μοναχός είδε σέ όραμα τήν Παναγία, πού τόν πρόσταξε νά πάει μαζί μέ δώδεκα μαθητές του στή Γεωργία γιά νά συμβάλει στήν έδραίωση τής χριστιανικής πίστεως στή χώρα. "Επειτα από δεκαήμερη νηστεία και προσευχή όλων τών αδελφών, επέλεχθηκαν από άγγελο, σταλμένο από τόν Κύριο, οί δώδεκα μοναχοί πού θά άκολουθούσαν τόν όσιο Ιωάννη. Ήταν οί Σίω, Δαβίδ, Άντώνιος, Θαδδαίος, Στέφανος, Ισιδωρος, Μιχαήλ, Πύρρος, Ζήνων, Ισέ, Ιωσήφ και Άβιβος.

"Υστερα από μακρύ και κοπιαστικό ταξίδι, οί δεκατρείς Σύροι πατέρες έφτασαν στή Μτσχέτα, παλαιά πρωτεύουσα τής Γεωργίας, πού βρίσκεται στήν περιοχή τής Κάρτλης. "Εξω από τήν πόλη τούς προϋπάντησε, προειδοποιημένος από άγγελο γιά τήν έλευσή τους, ό άρχιεπίσκοπος Εϋλόγιος μαζί μέ όλο τό ιερατείο και πλῆθος λαού. "Πάτερ Ιωάννη!", είπε συγκινημένος ό ιεράρχης, άγκαλιάζοντας τόν Όσιο. "Εϋχαριστώ τόν Θεό πού σέ έστειλε, γιά νά κα-

θοδηγήσεις πολλές ψυχές στή θεία γνώση και στήν αιώνια ζωή".

Τότε επαναλήφθηκε τό θαύμα τής Πεντηκοστής (βλ. Πράξ. 2,1-4): "Ο μακάριος Ιωάννης και οί υποτακτικοί του άρχισαν ξαφνικά νά κατανοούν και νά μιλοϋν τή γεωργιανή γλώσσα!" Ετσι, συνομήλησαν έγκάρδια μέ τόν άρχιεπίσκοπο και τούς κληρικούς του, οί όποιοι τούς όδήγησαν στήν πόλη και τούς έγκατέστησαν στό έπισκοπείο.

Ό βασιλιάς Παρσμάν ΣΤ' (541-553) και όλος ό λαός τούς έβλεπαν σάν άγγέλους του Θεού. Από τά χείλη τους έτρεχαν τά πνευματικά νάματα τής θείας διδασκαλίας, ένω μέ τήν άρετή τους άποτελοϋσαν ύποδείγματα χριστιανικής ζωής. Από κάθε γωνιά τής χώρας συνέρρεαν οί Γεωργιανοί, πού άκουγαν τίς νουθεσίες τους και θεραπεύονταν, όσοι ήταν άρρωστοι, μέ τήν ίαματική τους χάρη. Μέ τό κήρυγμα και τή διδασχά τών όσιων φωτίστηκε όλη ή Κάρτλη. Ό ίδιος ό βασιλιάς τούς έπισκεπτόταν συχνά γιά ν' άκούσει από τά χείλη τους τόν θείο λόγο.

"Επειτα από τρία χρόνια, οί πατέρες, μέ τήν εύλογία του άρχιεπισκόπου, ανέβηκαν στό δα-

σοσκέπαστο βουνό Ζαντένι, βόρειο-ανατολικά της Μτσχέτα. Τήν όνομασία του τήν όφείλει στό όμώνυμο εἶδωλο, πού ἦταν τοποθετημένο στήν κορυφή του κατά τά προχριστιανικά χρόνια. Ὁ ὄσιος Ἰωάννης, ὁ ὁποῖος ἀπό τό βουνό αὐτό πήρε τήν προσωνυμία Ζενταζνέλι, ἐγκαταστάθηκε σέ μιὰ μικρή σπηλιά. Ἐνα τμήμα τῆς σπηλιάς διαμόρφωσε ἀργότερα σέ ἐκκλησία. Οἱ ἄλλοι πατέρες ἐγκαταστάθηκαν σέ μικρές καλύβες, πού τίς ἔφτιαξαν μέ κλαδιά δέντρων. Ἐκεῖ ἀσκήτευαν, ὑπομένοντας τό κρύο καί χρησιμοποιώντας ὡς τροφή ρίζες καί ἄγρια χόρτα.

Μόλις ἔγινε γνωστή ἡ ἐγκατάστασή τους στό ὄρος Ζαντένι, ὁ λαός, ἀνοίγωντας μονοπάτι στό πυκνό δάσος, ἔτρεξε νά τους συναντήσει. Οἱ ἄρρωστοι καί πάλι, ἀφοῦ θεραπεύονταν θαυματουργικά ἀπό τούς ὁσίους, γύριζαν στά σπίτια τους ὑγιεῖς καί στηριγμένοι στήν πίστη.

Ὅταν κοιμήθηκαν οἱ Γεωργιανοί ἐπίσκοποι Νεκρέσι καί Τσιλκάνι, τούς διαδέχθηκαν, μέ ἀπόφαση τῆς τοπικῆς Συνόδου, δύο ἀπό τούς Σύρους πατέρες, ὁ πρεσβύτερος Ἄβιβος καί ὁ διάκονος Ἰεσσαί, οἱ ὁποῖοι μέ ἔνθεο ζῆλο ἔσπειραν τόν λόγο τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ στίς ἐπαρχίες τους. Ὁ πρῶτος, μάλιστα, ἀγωνίστηκε μέ θάρρος ἐναντίον τῆς εἰδωλολατρίας καί τελικά μαρτύρησε ἀπό τούς πυρολάτρεις.

Μέ τόν καιρό, πολλοί πιστοί ἐγκατέλειψαν τόν κόσμο, ἀνέβηκαν στό Ζαντένι καί συγκαταλέχθηκαν στή μοναστική συνοδία τοῦ ὁσίου Ἰωάννη.

Κάποια νύχτα ἐμφανίστηκε στόν ὄσιο ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος μαζί μέ τήν ἁγία Νίνα καί τοῦ μετέφερε τό θέλημα τοῦ Θεοῦ: Νά στείλει τούς ὑποτακτικούς του σ' ὅλη τή Γεωργία γιά

νά κηρύξουν τό Εὐαγγέλιο. Ὁ Ὅσιος διηγήθηκε τό ὄραμα στούς μοναχοὺς καί τούς εἶπε νά ἐτοιμαστοῦν γιά τή θεία ἀποστολή τους. Στή συνέχεια τούς παρουσίασε στόν ἀρχιεπίσκοπο, ὁ ὁποῖος τούς εὐλόγησε καί τούς κατευόδωσε πατρικά στούς προορισμούς τους.

Γιά τήν Καχέτη κίνησαν ὁ Δαβίδ, ὁ Ἀντώνιος ὁ Ἰωσήφ, ὁ Στέφανος καί ὁ Ζήνων. Ἐκεῖ βρισκόταν ἤδη ὁ Ἄβιβος, ἐπίσκοπος Νεκρέσι.

Γιά τήν Κάρτλη κίνησαν ὁ Σίω, ὁ Πύρρος, ὁ Μιχαήλ, ὁ Θαδδαῖος καί ὁ Ἰσίδωρος. Ἐκεῖ βρισκόταν ἤδη καί ὁ Ἰεσσαί, ἐπίσκοπος Τσιλκάνι.

Ὅλοι οἱ πατέρες ἀγωνίστηκαν γιά τή χριστιανική πίστη — τή στερήσῃ της στούς πιστοὺς καί τή μετάδοσή της στούς ἀπίστους — «*ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι*» (Ἐβρ. 11,37) σάν τούς Ἀποστόλους καί τούς Μάρτυρες. Κοπίασαν στόν ἀγρό τοῦ Κυρίου ὄχι γιά ἀμοιβή, ἀλλά γιά τή δόξα τοῦ Θεοῦ καί τή σωτηρία τῶν ἀδελφῶν τους. Ἀναρίθμητοι ἄνθρωποι, ἀσθενεῖς στήν ψυχή ἢ στό σῶμα, βρῆκαν στά πρόσωπα τῶν μοναχῶν αὐτῶν τούς θεραπευτές καί τούς φωτιστές. Τά εἰδωλολατρικά θυσιαστήρια, ὅπου εἶχαν ἀπομείνει, γκρεμίστηκαν καί στή θέση τους ὑψώθηκαν ναοί τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ.

Οἱ Σύροι πατέρες, ἀφοῦ ἀσκήθηκαν καί ἐργάστηκαν θεάρεστα ὡς τήν τελευταία τους πνοή στή δεύτερη ἐπίγεια πατρίδα τους, ἀναχώρησαν εἰρηνικά ἕνας - ἕνας γιά τήν αἰώνια ἐπουράνια πατρίδα ὅλων τῶν χριστιανῶν, ὅπου ἔλαβαν «*τόν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν*» (Ἰακ. 1,12). Οἱ δεκατρεῖς Ὅσιοι συνεορτάζονται ἀπό τή Γεωργιανή Ἐκκλησία στίς 7 Μαΐου.

Μ.Σ.Π.

«Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καί ἐπί γῆς· πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τά ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτούς εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος...»

(Ματθ. κη' 19)

Ἑρώτηση:

Ὅταν ἓνας ἰθαγενής κατηχούμενος μεταλάβει κατά λάθος στήν ὥρα τῆς Θείας Λειτουργίας, τί κάνουμε;

Ἀπάντηση:

Ἡ ἀνωτέρω ἐρώτηση ἔχει ἀφορμή τόν ἀ' καν. τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας Τιμοθέου καί ἔχει ὡς ἐξῆς: «Ἐάν παιδίον κατηχούμενον, ὡς ἐτῶν ἐπτά, ἤ ἄνθρωπος τέλειος, εὐκαιρήσῃ πού προσφορᾶς γινομένης, καί ἀγνοῶν μεταλάβῃ, τί ὀφείλει γίνεσθαι περὶ αὐτοῦ;». Καί ἡ ἀπάντησις πού ἔδωσε ὁ θεῖος πατήρ εἶναι ἡ ἐξῆς: «Φωτισθῆναι ὀφείλει, παρά Θεοῦ γάρ κέκληται».

Δέον ἐπίσης νά σημειωθεῖ ὅτι ὁ κανόνας αὐτός τοῦ Ἁγίου Ἀλεξανδρείας, ὁ ὁποῖος ἦταν καί μέλος τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἔχει ἐπικυρωθεῖ καί ἀπό τήν Πενθέκτη Οἰκουμενική Σύνοδο (β' καν.) καί ἔτσι ἔχει λάβει διαχρονικό καί διατοπικό κύρος καί ἰσχύ καί ὀρθῶς ὀνομάζεται «κωνών».

Σύμφωνα, λοιπόν, μέ αὐτόν τόν κανόνα, ὅταν κάποιος κατηχούμενος βλέποντας τούς ἄλλους ἐκκλησιαζόμενους νά κοινωνοῦν πηγαίνει καί αὐτός νά κοινωνήσῃ, χωρίς νά γνωρίζει ὅτι δέν ἐπιτρέπεται προτοῦ βαπτισθεῖ, δέν ἀποδοκιμάζεται οὔτε ἐπιτιμᾶται. Φυσικά, ὅταν αὐτό τό ἔκανε ἀπό ἀγνοία καί ζῆλο καί ὄχι ἀπό πονηρία ἢ καταφρόνηση τοῦ μυστηρίου. Οὔτε βρέθηκε ἄλλος πιστός ἐκκλησιαζόμενος νά τόν ἐνημερώσει καί νά τόν ἐμποδίσει. Καί πολύ περισσότερο οὔτε ὁ ἱερέας τῆς Ἐκκλησίας πρόσε-

ξε τήν προσέλευσή του, ἐάν μάλιστα (ἐκτός καί) ἦταν ἀπό ἄλλη ἐνορία. Τότε μέ ὅλες αὐτές τίς προϋποθέσεις ὁ κανόνας θεωρεῖ ὡς κλήση ἀπό τόν Θεό, ὡς κάλεσμα, τήν προσέλευσή του αὐτή στή Θεία Κοινωνία.

Ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης ἀκολουθώντας καί τόν πατριάρχη Ἀντιοχείας Θεόδωρο Βαλασαμῶνα ἐρμηνεύει στό «Πηδάλιον» ὡς ἐξῆς τό «παρά Θεοῦ κέκληται»: «Κάλεσμα γάρ θεϊκόν φαίνεται νά ἦναι, τό νά μήν ἐμποδίσουν ἀπό τήν κοινωνίαν τόν τοιοῦτον, οὔτε οἱ παρόντες ἐκεῖσε Χριστιανοί, οὔτε αὐτός ὁ κοινωνήσας τοῦτον Ἱερεύς, ἴσως δέ καί τό νά μήν τόν καταλάβουν τότε, ὅτι ἦταν κατηχούμενος, καίτοι πρό τοῦ γινώσκοντες αὐτόν».

Ὅσο ὅσο τό σημαντικό καί ἀξιωματικό εἶναι ὅτι δέν λέει ὅτι δέν χρειάζεται νά φωτισθεῖ, ἀφοῦ ἔλαβε φωτισμό μέ τήν μετάληψη τῶν θείων δώρων, ἀλλά ὅτι μπορεῖ καί μάλιστα «ὀφείλει» φωτισθῆναι. Τό δέ φωτισθῆναι ἴσως ὑποδηλώνει καί τόν φωτισμό ὄχι μόνο ἀπό τό βάπτισμα, ἀλλά καί ἀπό τό χρίσμα. Προφανῶς καί προτοῦ συμπληρωθεῖ ὁ χρόνος τῆς κατηχήσεως.

Παν. Ἱ. Μπούμης

Οικονομική συμβολή του Γραφείου Έξωτερικής Ίεραποστολής τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας κατά τό Α΄ τρίμηνο τοῦ ἔτους 2020

Ἀπό τό Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ίεραποστολῆς ἐστάλησαν στίς Ίεραποστολικές χώρες, τά κάτωθι ποσά:

Ναϊρόμπι (Κένυα)			
• Μισθοί 60 ἰθαγενῶν κληρικῶν	4.200		
• Συντάξεις 18 χηρῶν κληρικῶν	810		
	<u>5.010 €</u>		
Νιέρι (Κένυα):			
• Μισθοί 40 ἰθαγενῶν κληρικῶν	2.800 €		
Κισούμου (Κένυα):			
• Μισθοί 40 ἰθαγενῶν κληρικῶν	2.800 €		
Μουάνζα (Τανζανία):			
• Μισθοί 43 ἰθαγενῶν κληρικῶν	3.010		
• Ἐπιδόματα ἱεραπ. ἐργαζομένων	200		
• Γιά τό ἱεραπ. ἔργο ἐκ δωρεῶν	1.350		
	<u>4.560 €</u>		
Οὐγκάντα:			
• Μισθοί 30 ἰθαγενῶν κληρικῶν	2.100		
• Συντάξεις 9 χηρῶν κληρικῶν	405		
• Γιά τό ἱεραπ. ἔργο ἐκ δωρεῶν	2.580		
	<u>5.085 €</u>		
Κινσάσα (Κονγκό):			
• Μισθοί 18 ἰθαγενῶν κληρικῶν	1.260 €		
Μπουρούντι:			
• Μισθοί 4 ἰθαγενῶν κληρικῶν	280 €		
Μπραζαβίλ:			
• Μισθοί 9 ἰθαγενῶν κληρικῶν	630 €		
Καμερούν:			
• Μισθοί 16 ἰθαγενῶν κληρικῶν	1.120		
• Συντάξεις 4 χηρῶν κληρικῶν	180		
		• Ἐπίδομα ἱεραπ. ἐργαζομένου	200
		• Γιά τό ἱεραπ. ἔργο ἐκ δωρεῶν	505
			<u>2.005 €</u>
		Τσάντ:	
		• Μισθοί 2 ἰθαγενῶν κληρικῶν	140 €
		Γκάνα:	
		• Μισθοί 22 ἰθαγενῶν κληρικῶν	1.540
		• Συντάξεις 7 χηρῶν κληρικῶν	315
			<u>1.855 €</u>
		Ἀκτή Ἐλεφαντοστοῦ:	
		• Μισθός 1 ἰθαγενούς κληρικοῦ	70 €
		Σιέρα Λεόνε:	
		• Μισθοί 3 ἰθαγενῶν κληρικῶν	210 €
		Νιγηρία:	
		• Μισθοί 23 ἰθαγενῶν κληρικῶν	1.610
		• Συντάξεις 5 χηρῶν κληρικῶν	225
		• Γιά τό ἱεραπ. ἔργο ἐκ δωρεῶν	1.500
			<u>3.335 €</u>
		Μπενίν:	
		• Μισθοί 5 ἰθαγενῶν κληρικῶν	350
		• Συντάξεις 2 χηρῶν κληρικῶν	90
			<u>440 €</u>
		Μαδαγασκάρη:	
		• Μισθοί 14 ἰθαγενῶν κληρικῶν	980
		• Γιά τό ἱεραπ. ἔργο ἐκ δωρεῶν	1.190
			<u>2.170 €</u>

Ζάμπα:					
• Μισθοί 2 ἰθαγενῶν κληρικῶν	140 €				
Μαλάουι:					
• Μισθοί 5 ἰθαγενῶν κληρικῶν	350 €				
Κατάνγκα (Κονγκό):					
• Μισθοί 60 ἰθαγενῶν κληρικῶν	4.200				
• Συντάξεις 3 χηρῶν κληρικῶν	135				
• Ἐπιδόματα ἱεραπ. ἐργαζομένων	290				
• Γιά τό ἱεραπ. ἔργο ἐκ δωρεῶν	800				
	<u>5.335 €</u>				
Ζιμπάμπουε:					
• Μισθοί 7 ἰθαγενῶν κληρικῶν	490 €				
Μοζαμβίκη					
• Μισθός 1 ἰθαγενοῦς κληρικοῦ	70 €				
Ντάρ Ἐς Σαλαάμ (Τανζανία)					
• Μισθοί 17 ἰθαγενῶν κληρικῶν	1.190 €				
Κορέα:					
• Μισθοί 8 ἰθαγενῶν κληρικῶν	560				
• Ἐπίδομα ἱεραπ. ἐργαζομένου	200				
	<u>760 €</u>				
Ἰνδία:					
• Μισθοί 11 ἰθαγενῶν κληρικῶν	770				
• Ἐπίδομα ἱεραπ. ἐργαζομένου	200				
	<u>970 €</u>				
Ἰνδονησία:					
• Μισθοί 9 ἰθαγενῶν κληρικῶν	630 €				
Φιλιππίνες:					
• Μισθοί 8 ἰθαγενῶν κληρικῶν	560 €				
Κανάγκα (Κονγκό):					
• Μισθοί 35 ἰθαγενῶν κληρικῶν	2450				
• Γιά τό ἱεραπ. ἔργο ἐκ δωρεῶν	10				
	<u>2.460 €</u>				
Γκούλου (Ἀνατ. Οὐγκάντα):					
• Μισθοί 30 ἰθαγενῶν κληρικῶν	2.100				
• Συντάξεις 2 χηρῶν κληρικῶν	90				
• Γιά τό ἱεραπ. ἔργο ἐκ δωρεῶν	10.000				
	<u>12.190 €</u>				
Τολιάρρα (Νότιο Μαδαγασκάρη)					
• Μισθοί 17 ἰθαγενῶν ἱερέων	1.190				
• Γιά τό ἱεραπ. ἔργο ἐκ δωρεῶν	1.000				
	<u>2.190 €</u>				

Μέ εὐλάβεια καὶ ἰδιαίτερη κατάνυξη ἐορτάσθηκε ἡ μνήμη τῶν Ἁγίων Πρωτοκορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, στὴν Ἱερά Μονὴ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Τσιαμπούλα στό Κολουέζι τοῦ Κονγκό. Τὴν παραμονή τῆς γιορτῆς τελέστηκε ὁ Πανηγυρικός Ἑσπερινός ἀπὸ τὴν Ἀδελφότητα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μέ προεξάρχοντα τὸν Ἀρχιμανδρίτη π. Βαρνάβα Γρηγοριάτη.

ζωῆς καὶ ποιὰ ἡ προσφορά τοῦ μοναχισμοῦ στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἀκολούθησε πανηγυρική θεία Λειτουργία καὶ λιτανεὶα πέριξ τοῦ Καθολικοῦ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς καὶ κατόπιν στὴν Τράπεζα τῆς Μονῆς, ὅλοι εἶχαν τὴν εὐκαιρία νὰ εὐχηθοῦν στοὺς νέους μοναχοὺς νὰ εὐαρεστήσουν μέ τὴ ζωὴ τους καὶ τὸν Θεό, στὸν Ὅποιο ὀλοκληρωτικὰ ἀφιερώθηκαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀνθρώπους.

Δύο νέες μοναχικές κουρές

Ἀνήμερα τῆς γιορτῆς τελέστηκε ἡ Ἀκολουθία τῶν Ἱσαποστόλων καὶ πάλι ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Κατάνγκας κ. Μελετίου. Ὁ Σεβασμιώτατος πρό τῆς θείας Λειτουργίας ἔκειρε - μετὰ ἀπὸ τριετὴ δοκιμασία - δύο δοκίμους μοναχοὺς, οἱ ὅποιοι ἔλαβαν τὰ ὀνόματα τῶν Πρωτοκορυφαίων Ἀποστόλων Παύλου καὶ Πέτρου.

Ὁ Μητροπολίτης κ. Μελέτιος μέ ἀπλά καὶ κατανοητὰ λόγια ἐξήγησε στοὺς παρευρισκόμενους, ποιό εἶναι τὸ νόημα τῆς μοναχικῆς

Ἡ Σεβασμιώτατος δὲν παρέλειψε νὰ μεταφέρει στοὺς δύο νέους ἀφρικανοὺς μοναχοὺς, τὴν εὐλογία καὶ τὴν θερμὴ πατρικὴ εὐχή τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεοδώρου Β΄. Στὸ τέλος τῆς Τράπεζας, ὁ Ἡγούμενος εὐχαρίστησε τὸν Μητροπολίτη, ὅπως καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ εὐλαβεῖς προσκυνητὲς γιὰ τὴν τιμητικὴ καὶ στηρικτικὴ συμμετοχὴ τους στὴ χαρὰ ὅλων τῶν ἀδελφῶν τοῦ Μοναστηριοῦ.

Ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολη Κατάνγκας

«τῶν δέ μαθητῶν καθῶς ἠὲ ἵκανοί τινες, ὄρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς... ἀδελφοῖς»

(Πράξ. ια' 29)

Ἀπό 01-1-2020 ἕως 31-03-2020 προσεφέρθηκαν στό Γραφεῖο τῆς Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τά παρακάτω χρηματικά ποσά γιά τό ἱεραποστολικό ἔργο ἀπό τούς:

Anagnostopoulou Joanna Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 376) 1.000 • 63,9 • Economou Georgia 63,9 Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 62) 150 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 32) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 393) 210 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 739) 120 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 385) 1.000 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 42) 30 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 742) 200 • Ἀγῶ Ἀνδρέα 50 • Ἀθανασίου Παναγιώτα 5 • Ἀλεξανδρῆ Ἥλια 5 • Ἀντωνιάδου Σοφία 20 • Ἀντωνοπούλου 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 376) 1.000 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 62) 150 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 32) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 393) 210 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 739) 120 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 385) 1.000 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 42) 30 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 742) 200

Ὁρθόδοξες γυναῖκες μεταφέρουν μέ τόν παραδοσιακό Ἀφρικάνικο τρόπο πέτρες γιά τά θεμέλια τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Ὁσίου Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτη στήν Κανάγκα (ἀριστερά).
Ἀπό τίς ἐργασίες θεμελίωσης τοῦ Ναοῦ οἱ ὁποῖες συνεχίζονται μέ ἀμείωτους ρυθμούς (δεξιά).

354) 600 • Άνώνυμο (Γ.Ε. 405, 406) 100 • Άνώνυμο (Γ.Ε. 377) 200 • Άνώνυμο (Γ.Ε. 417) 50 • Άνώνυμο (Γ.Ε. 762) 50 • Άνώνυμο (Α.Α. 1991) 90 • Άνώνυμο (Α.Α. 1968) 90 • Άνώνυμο (Α.Α. 1971) 20 • Άνώνυμο (Γ.Ε. 752) 100 • Άνώνυμο (Γ.Ε. 740) 50 • Άνώνυμο (Γ.Ε. 731) 478 • Άνώνυμο (Α.Α. 1989) 50 • Άνώνυμο (Γ.Ε. 407) 30 • Άνώνυμο (Γ.Ε. 358) 20 • Άνώνυμο (Α.Α. 1983) 90 • Αργυριάδου Βούλα 30 • Ασημακόπουλο Άνδρέα 50 • Βαλλιανάτο Παράσχο 30 • Βουτετάκη Γαρυφαλλιά 50 • Γαβρίδου Σοφία 50 • Γερογιώργη Αναστασία 80 • Γιαννακόπουλο Ά. 600 • Γιαννοπούλου Παναγιώτα 19 • Γκανασούλη Ταξιάρχη 50 • Γκαραβέλα Δήμητρα 50 • Γκασδαγλή Αντώνιο 20 • Γουρά Σοφία 6 • Γρίβα Μιχάλη 10 • Δαβάκη Σπυρίδωνα 50 • Δεληγιώργη Κων/νο 60 • Δερμιτζάκη Γεώργιο 10 • Διαλησμά Κική 100 • Διαπέτη Ίωάννη 15 • Δοκμέτζογλου Έλισάβετ 70 • Δουβρή Απόστολο 20 • Δούση Θεοδώρα 100 • Δρακουλάκη Μενέλαο 200 • Δριβήλα Γεωργία 50 • Δρόσο Αθανάσιο 10 • Δρούγκα Αίμιλία 20 • Ζακυνθινό Νικόλαο 100 • Ζαχαρίου Νέλη 100 • Ζέρβα Νικ. Δημ. 50 • Ήσυχαστήριο «ΟΙ ΑΓ. ΘΕΟΔΩΡΟΙ» 30 • Θεοδωρακάκη Ζωζώ 50 • Θεοφιλοπούλου Αθανασία 15 • Θερμό Δημ. 100 • Ίεροδιακόνου Άνδρέα 200 • Ίουλιανή Καθηγουμένη 20 • Κακαράτζα Αντώνιο 20 • Καλύβα Έλένη 100 • Κάμα Βασίλειο 5 • Κανδαράκη Αντώνιο 100 • Κανέλλου Παρασκευή 100 • Καντιδάκη Ίωάννη 30 • Καπογιαννάτο Ίωάννη 20 • Καραγκούνη Παρασκευή 50 • Καρακατσάνη Αθηνά 100 • Καραϊσαρλή Καλλιόπη 100 • Καρβέλα Παναγιώτη 100 • Καρδάρη Νικόλαο 5 • Κέρκυρα Δημήτριο 20 • Κακκάλα Σταμάτη του Σταύρου 20 • Κοκκινοφτά Κωστή 12 • Κόκκορη Εύσέβιο 20 • Κονδύλη Μιχάλη 150 • Κορίκη Μάχη 50 • Κορνάρο Χαράλαμπο 100 • Κουπαράνη Στέργιο 17 • Κουτσογιάννη Δ. 80 • Κουτσοκώστα Φώτιο 100 • Κωνσταντοπούλου Βούλα 20 • Κωστοπούλου Παναγιώτα 20 • Κωτούζα Εύανθια 30 • Κωτσάκη Αναστάσιο 30 • Λάτση Χαράλαμπο 5 • Λεβεσάνο Νικόλαο 100 • Λιβιεράτο Δημήτριο 20 • Λιβιτσάνου Άννα 5 • Μαμαλάκη Μιχ. Ζαχαρένια 60 • Μανακούδα Ρίτα 10.000 • Μιχαηλίδη Ίωάν. καί Κων/να 100 • Μπιρπανάγο Ά. 84 • Μπολώση Πέπη 20 • Μπομπόρα Κων/να 20 • Μπούνια Άλίκη 10 • Νικολαΐδη Ματθαίο 100 • Νικολόπουλο Στέργιο 50 • Νούση Στυλιανό 100 • Οικονόμου Εύαγγελο 100 • Ομάδα Συμπαράστασης Ίερ/λής Αϊγίου 400 • Παλαμίδα Λάζαρο 100 • Πανούση Αϊκ. 50 • Παντζοπούλου Άδαμαντία 50 • Παπαδάκη Δέσποινα 100 • Παπαδημητρίου Απόστολο 100 • Παπαζάνη Γεράσιμο 50 • Παπαϊωάννου Άγγελική 50 • Παπακωνσταντίνου Μαρία 25 • Παρτάλη Έλισάβετ 30 • Πατούνα Έμ. 60 • Πατρινό Νικόλαο 50 • Πάτση Παναγιώτη 200 • Περδικέα Παναγιωτοπούλου Εύαγ. 50 • Πετρή Κώστα 10 • Πετροπουλάκη Άριστεΐδη 40 • Πιλάτο Βασίλειο 20 • Πουλάκη Μαργαρίτα 50 • Ρέλλο Εύθύμιο 20 • Ρωμανού Παναγιώτα 20 • Σαμαρά Βάϊα 50 • Σαραφίδη Νικόλαο 80 • Σουράβλη Εύτυχία 15 • Σταυρόπουλο Ί. καί Συνεργάτες 200 • Στρατική Παναγιώτη 10 • Τζίντζιο Γεώργιο 40 • Τζιρίτη Κωνσταντίνα 1.000 • Τσάμη Άγγελική 50 • Τσατσανάκο Κων/νο 50 • Τσουγκράνη Βασιλική 10 • Τυριτίδου Αϊκ. 20 • Ύφαντή Ίωάννη 30 • Φιλιώτη Σπυρίδωνα 5 • Φράγκου Πόπη 50 • Φωτόπουλο Χρήστο 10 • Χαραλαμπίδου Έλισάβετ 30 • Χατζηγεωργίου Μαρία 50 • Χατζηκυριαζή Έλένη 120 • Χριστ. Ίδρ. Νεοτ. «ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ» 280 • Ψαρουδάκη Παναγιώτα 50 • Ψηλολίγνου Έλένη 50 • Ψυχογιό Χρήστο 20.

Έπιμέλεια: Εύαγγελος Δ. Ζουρδούμης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πατριαρχικό Εύχαριστήριο Γράμμα	2
‘Ο σωτηριολογικός προσανατολισμός τῆς ὀρθόδοξης μαρτυρίας † ‘Ο Κορέας Ἀμβρόσιος	3
«Ποθῶντες τόν βίον τῆς ἀσκήσεως» † ‘Ο Κανάγκας Θεοδοσίος	9
Οἱ πονεμένοι τοῦ Μαλάουι καί ἡ ἀξία τῆς ἀγάπης καί τῆς προσευχῆς π. Ἑρμόλαος Ἱατροῦ	10
‘Ἐπί συμφορᾷ λαοῦ ἢ ἐπί λοιμικῆς νόσου † ‘Ο Καμερούν Γρηγόριος	14
‘Ἐκδοση νέου Κατηχητικοῦ ἐγχειριδίου Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Μπραζαβίλ καί Γκαμπόν	15
‘Ἡ ἀπόφαση τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας νά ξεκινήσει τήν διαδικασία ἀνασύστασης τοῦ Θεσμοῦ τῶν Διακονισῶν † ‘Ο Νιγηρίας Ἀλέξανδρος	16
Ἰνδική Ποίηση	20
Θυρανοίξια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Φανουρίου στήν Ἀνατολική Τανζανία Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Εἰρηνοπούλεως	21
Σύροι Μοναχοί Ἱεραπόστολοι στή Γεωργία τόν 6° αἰώνα Μ.Σ.Π.	22
Νομοκανονικά Παναγιώτης Ἰ. Μπούμης	25
Οικονομική συμβολή τοῦ Γρ. Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς	26
Δύο νέες μοναχικές κουρές Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Κατάνγκας	28
Δωρητές Εὐάγγελος Δ. Ζουρδούμης	29
‘Ἐξώφυλλο: Ὁρθόδοξη Ἰνδή στό ἐσωτερικό τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, τοῦ Ὁρφανοτροφείου θηλέων στό Bakeswar.	
‘Οπισθόφυλλο: Ἡ πρόσοψη τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος στήν Καλκούτα. (Φωτογραφίες τῆς Ἱεραποστολικῶς ἐργαζομένης Κωνσταντίνας Κανελλοπούλου).	

Πάντα τὰ ἔθνη

ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

‘Ἔτος ΛΘ’, τεῦχος 154, Ἀπρίλιος - Μάιος - Ἰούνιος 2020
Τριμηνιαῖο ἱεραποστολικό περιοδικό
ΚΩΔΙΚΟΣ 3536

* Πληροφορεῖ μέ τρόπο υπεύθυνο γιά τίς ὀρθόδοξες ἱεραποστολικές προσπάθειες ἀνά τόν κόσμο.

* Ἐνημερώνει πάνω στήν πολύμορφη πραγματικότητα τοῦ κόσμου, πού περιλαμβάνει τόσα ἔθνη μέ ποικίλα προβλήματα καί χαρίσματα.

Ἰδιοκτῆτης: Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος - Ἰωάννου Γενναδίου 14 - Ἀθήνα 115 21.

Ἐκδότης - Διευθυντής: Ὁ Μητροπολίτης Φαναρίου κ. Ἀγαθάγγελος, Γενικός Διευθυντής τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἰαίου 1, 11521 Ἀθήνα.

Ἰδρυτής: Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Τίρανων καί πάσης Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιος. Διετέλεσε Διευθυντής κατά τά ἐτη 1981-1992.

Υπεύθυνος ὕλης: Εὐάγγελος Ν. Μαρινόπουλος.

Σύνταξη - Ἐπιμέλεια ἐκδόσεως: Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Καλλιτεχνική ἐπιμέλεια: Τμήμα Φωτοστοιχειοθεσίας τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπιστολές - Ἐμβάσματα: «ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ» Ἀποστολική Διακονία, Ἰω. Γενναδίου 14 - Ἀθήνα 115 21 - Τηλ. 210-7272.315-316. Fax: 210-7272.310.

Συνδρομή γιά 1 χρόνο:

Ἐσωτερικοῦ	€ 5
Κύπρου	€ 12
Εὐρώπης	€ 12
Λοιπές χῶρες	€ 14
Γιά τούς φοιτητές καί μαθητές:	€ 2,50
Τιμή τεύχους	€ 1,25

* Τό ποσόν τῆς συνδρομῆς ἔχει συμβολικό χαρακτήρα. Δέν ἀποσκοπεῖ μόνο στήν κάλυψη τῶν ἐξόδων ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ, ἀλλά καί στή διαμόρφωση υπεύθυνης ἱεραποστολικῆς συνειδήσεως. Γίνονται δεκτές προαιρετικές προσφορές γιά τήν ἐκδοση τοῦ περιοδικοῦ. Ἀριθμός Λογαριασμοῦ Ἐθνικῆς Τραπεζῆς: 146/558074-94.

IBAN: GR050110146000014655807494

Παρακαλοῦμε θερμά, μετά ἀπό ὀποιαδήποτε κατάθεση, νά ἐπικοινωνεῖτε πάντοτε μέ τό Γραφεῖο Ἱεραποστολῆς.

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Βασίλειος Μπίτσης.
Διεύθυνση: Πρωτομαγιάς 3 - 14568 Κρυονερί Ἀττικῆς

ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ (All Nations)

Year 39, No 154, April.-May-June 2020

The aims of the quarterly magazine "Panta ta Ethni" are:

* **To provide information in a responsible way on Orthodox missionary efforts throughout the world.**

* **To arouse awareness of the multifarm reality of the modern world.**

Publisher: Bishop of Phanarion Agathangelos, General Director of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Founder: Archbishop of Tirana and all Albania Anastasios Yannoulatos. He was editor during 1981-1992.

Editorial Board: Foreign Mission Office of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Letters-Remittances: "ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ" (All Nations)

Apostoliki Diakonia, 14, Io. Gennadiou St. — 115 21
Athens — GREECE. Tel. ++3210.7272.315-316.

Subscription for 1 year:

Greece	€ 5
Cyprus	€ 12
Europe	€ 12
Other countries	€ 14

Printed: By Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

ΕΠΙΤΡΟΧΗ ΚΑΤΕΣΤΟΤΑΧΙΑΣ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1/2007, Κ.Ε.Μ.Π. ΚΥ
ΧΡΟΝΙΚΟΣ ΕΣΤΙΑ ΟΙ 3536

ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΧΗΣ
ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΟΥΝΤΑΙ ΑΝΑ Η ΟΙΚΟΔΟΜΗ
ΕΝ ΑΙΘΡΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΟΥΣ ΟΤΙ ΠΑΝΤΟΥ
ΠΡΟΣΦΕΡΟΝΤΕΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΧΗ